

Sicuri unus alii figuræ pag. 93.
Anatomia Practica foetus
bij rebus sando.

Multiplicantur per se pedore per venas, pugni
per venam alygam, alij per Baulini ductum
pag. 18. alij per ipsam venam arteriosam, alij per
venam Doloromans, alij per arterias intercostales.
Venarum scatechæ eligit venas phrenicas seu
Diaphragmaticas venarum ipsarum caræ B. ductu
F. C. satis patentes.

- A. Nasus
 B. Auris dextra
 C. posth. Cutis dependens
 D. Musculi occipitis nudim.
 E. Oculi orbita
 F. Os frontis
 H. H. Latus Cerebri sinistrum crassa meningis tertium
 III. Crassa ducti lateris meningis dependens
 KKK. fabe. L. Crista galli.
 M. sinus superior, X. inferior, O. lateralis dexter maior,
 2. quasi inter cerebrum et cerebellum, et 3
 minorisq. R. in lateralem minorem
 IV. Magna Cerebri fissura pars
 X. Ventriculi dexter pars inferior et exterior y.
 pars posterior et amplior, 2. cavitas,
 a. pars superior et interior. b. deflexio
 in tertiam.
 c. c. plexus chorioidei.
 d. d. spin. medull. radix
 f. f. callosum corpus.

Tab. XII.

25.

Simfon gofens Tab. Anatomica,
4 Capite Bartholini pag. ~~256~~ 257.

- a. a. Tunis sinistra
 b. b. dependens Capitis Cutis
 c. c. Ossis frontis pars
 d. Orbita oculi.
 e. e. e. Cranij Cavitas.
 f. f. Cresta meningis dependens.
 h. h. Cerebrum finisim tenui meningis investitum
 i. i. fissura Cerebri
 K. K. radix medull. spin.
 v. v. Locus lateralis sinister minor, maior
 vero n. n. qui in quem in quibus
 minor p.

Domino
PETRO TULLIO

Jo: Antonides von der Liaden
S. P. L.

R. P. Dogmatica Medicina duplex: Theoretica,
Practica. Illa, quae secundum, quae ad rem
natale in rem faciat, requirit. Hac tueri
prosperam docet, et amissam restituere.
Utraque a duplici haec materia item duplex:

Ista Physiologica est, aut Pathologica: illa, Diastolica,
aut Therapeutica. Scerimq; Physiologica duplex: una, quae
corpora nostra sint, revelat; et anatomica est: altera, ex
quibus principis orca; et Physicam appello. Ab utraque ordiemur?
Et Physicam ego censeo. Nam ut ordine et origine primo prin-
cipia sunt, ita vehim doctrina causa nonim cognitionem pra-
cedere. imò eam adferri è Philosophorum scholis ab medi-
cis deinde generi, quae obiter illi et commode existis de sex
aetate naturahis in suis usus petunt, et fortean suffecerit
Fernelium non praecinium solum de his legisse, sed solum.
In anatomica non unus adeundus, pauci tamen, et qui: me au-
ctore, Laurentius, Gigehy, Bauhiny. Singuli sua, singuli

nova, omnes utilitatem habent. Neque ego eadem alio esse. Sed
negligentia ea propter simul omnes evolveri aut omni aere. Quam
quam poterit hoc fieri, si, quod phlegma desidero, imo ipse
melior, sit, qui breviter et compendio, et quod caput est,
iudicio, ex omnibus virum corpora concinnet: nec aliud, quam
quod ab ingenio quisque accitum, vel autopsia rarum dabunt,
notet ac hibeat. Sed hoc dum grat, vis utere, quos dixi. Sed
in his Laurentii primus primas teneat. Methodus ei factis
perficua, et ad discendum apud quem aphor? apud quem
tam absoluta? jam controversa, dubia, obscura, quis dixerit,
tytraudavit? quis explicuit melius quam meo anatomicis?
Laurentium methodus, et praepone. Nec impono: quia ex ani
mo ita sentio omnibus, qui eandem partem ornarunt. Igitur
auspicato sumatur ab hoc initium, et cum omni studio perle
gatur minimum ter. Semel nulla partium historia, et nem
illa, sed cum auctoris, aut quod malim, Casperij accuratissimis
tabulis conferenda: qua, ut firmis stareas, denuo iteretur,
et suis quaeque capitibus questionum commentaria subnectan
tur. Atque jam modo, si non genito, corporis fabrica per
specta, uti hinc Spigelij adhibebitur J. Bauhij ad plenio
rem notitiam, quam perficiet crebra cadaverum inspectio.
Et si a senim Bauhinum hinc legi, cum publice istorum sectio,
nos administrantur, quamvis methodum nemo alter scripsit.

4
est sequens. De Physiologica habes: Pathologicam ingenio quam
licet trisariam partem. Est Nosologica, est Etiologica, est
Symptologica. Una differentias, causas altera, tertia morborum
accidentia, et signa recenset. Ista, ut vides, simplex: haec du-
plex: Symptomatica, Semeiologica. Item haec itemque duplex.
Generalis, Diagnostica aut Prognostica: Specialis, Urocritica
aut Sphygmica. Valde inquis, diuidis. Fateor, nec animi
vel argutissimi causa: Sed quia usum didici, nihil ad metho-
dum, id est, viam rationem, docendi vel discendi aequè ido-
neam esse. Sed pergo. Nosologicam, Etiologicam,
et Symptologica partem alteram Symptomaticam quis praeter
Galenum suggesterit? quis morborum omnium et Symptoma-
tum differentias causasque, Fuchsius est rimatus? Itaque meo con-
silio, hanc aut eos hic primum ad eas qui à Galeno minimum
abest, quod per eorum vestigia tutior et facilius tibi cursum.
Quid aliud? mutilum esse Galenum in omnibus istis, nec mor-
bum bene definiturum: nec forma, quos vocant, agnovisse:
temere continentis causa nec satis explicare meminisse: ne-
gligenter doloris et voluptatis Symptomata omisisse. Sunt
minutula alia, quae ab eo exigunt Fernchius, Fuchsius, Comes
Montanus, Argentenus; novitatis questio magis cupidi an-
veritatis. De Argenteno scio, acrimen fuisse virum,
doctum et qui à doctis teratur dignum: contrahentem ta-
men primum tentatum in Galeno patrum quae scribere, cui se
adficere. Sed ea nec parum feliciter cessis, quod unum

hominis ad hoc omnibus factus est exosus: qui utriusque ulconibus ejus acetum adspargere non desinuit. Profecto quod de Galeno dixit verus Magister, Proficisci multum cui is placet: ego verius, et quod semel à me audire juvenis idem velim: nunquam ille magnus, cui Galenus non magnus. Fernchum attentius A legas, quoties ille cum ahic à Galeno sententiam fidem. quam à semet discerit, et volens nolens in veriorum sententiam relabitur. Anadvertis hoc ahiquoties Erasmo; qui scutum defensionis proferens, et hunc se et ceteris omnibus sibi oppositis Disputationibus, Eristichis, et meo pro Senio Comiti Montano. Hinc et inde quae pro Galeno vel contra disceptantur, haud injucundum semel cognoscere. Semel, inquam: neque enim tu mihi us argutianum teorici, et paritricis dixeram, haberi vel ingenium tuum velit, vel postea usque Memoriam postea in Pathologicis refines Corbejus, qui de corae partem hanc et concinne ornatis. Sed enim vero morborum genera, causas, Symptomata scripsisse jam est, si quibus alter ab altero dignoscitur, mixta ignorantur. Ea ipsa hinc de Galenus persequitur libris, quos de hinc affectis inscripsit. Lege, sed in epitomen ab hac cura laudabiliter contractos, ut temerari condulas et memoria facilius ea est, nec diu tenebit: neque ut teneas, necesse est; quod particulatim quaerit postmodum in quibuslibet affectuum curatione enucleantur. Sicut tamen obscuriora occurrant aut ambigua, explanationes adhibe enichissimi interpretis Verga, qui perspicue ahiquin

5.

Scripta enodatiùs exposuit. Sequitur Urocritica, ex Actuano,
Rogano, Salvario: & Sphygmica, ex Serapione, Rogano et
Galenì apud Zacuram Compendio petenda. Si quis alij de pul-
sibus aut Galenùm scribit, nae illi videntur actum agere.
adeo iste fuit eorùm sedulus adnotator, ut novam præter quid
novi addi. Velim notes, tum urinarum tum pulsuum nonnullas
differentias ab omnibus enumerari, quæ tantis aut nunquam
se offerunt: si offerant, vix aut ne vix quidem distinctis.
Communem notitiam concites, sed non illam exactam, quam for-
tassis nimium exacte degingunt. Datis his communiores diu-
taxat animo imprimere. Etiam quotidiana circa ægros
exercitatio docebit non undiquaque deficientem pulsum aut
nigram urinam esse lethales. ut caute ex his nec solis ju-
diciùm feras. Quæ eorùm igitur dementia est: qui oblatum
domi horum, quasi eis eductis ex oculis à deo, ad hanc
na defectum oculos intendentes, porrecta manula inspicunt:
coram, ostentatione artis et portentosa scientia venditione
divinant; et crebulo imperitorum vulgo, quæ maxime negis-
unt, se vix persuadens: induer, ut tantis amplius emungant,
acceptas scribunt. Si venia recepta voce loquenti, plane si
non pure, quibus adsunt, si fortuito non profuerit. Et page talis
istis, quibus Vespasiani hoc pudentum placet, lucubræ est
odor ex re quælibet. potius ad Forestum, aut si paulo altius
aspirare velit, Cordum eant, & discant, quam his micula
urinarum niticia, quam penicillosa iudicia. Ad Diagnosti-
cam referimus Onirocriticam. Utilem artem ad morborum

causarumq; investigationem, adeo ut, quae nulla aut parum
constanti indicatura, se produnt, ex insomnijs quorundam certis
innotescant. Quae licet plena similitudo, si magis levitatis
videatur, et cui stultissime credatur, quod tempora recentio
ra plurimis mephijs et superstitionibus eam possiderint; reperit,
gata tamen, et in integram restituta, fructum edis non con-
temnendum, et fundamentum habet in natura solidum. Illud
huiusmodi est, ubi idem fit ab interna causa, quod fieri quoque
solet ab externa, actus ille externus transit in somnium. Si
mihi est stomachi oppressio, ex crasso vapore, atq; incubiti
ponderis externi: itaq; qui incubo laborant, pondus sibi sic,
perimponi, magno cum apparatu circumstantiarum, somniant.
Similis viscerum penditas, ex fructuum agitatione in mari,
et flatu circa praecordia collecto: itaq; hypochondriaci sa-
pij navigationes et agitationes super aquas somniant.
Sunt et innumera id generis. Nemo autem puer, somnionum
diagnosin temere a nobis in medicinam introduci; nam
Hippocratis olim inquisitionibus est decorata, & Scaligeri,
Ferrerij, Cardani laboribus pertractata. Quamquam Car-
dani animum saepe nugantum scriptor, et veni micuri os
vel ignarus. Iudicio legatur tamen, dabit quod juvet.
Ad morbum praeterea cognitionem, maxime curatio,
nem momenti plurimum habere temperamenti egrotan-
tis cognitionem apud omnes in confesso. Vulgus etiam,
cui is demum creditur in medendo, medicis multum

6
celer atq; fidei, qui cuiusq; temperiem perspexit. Hinc
de regenda Physis gnomica excoegitata Dexter, et Chiro,
mantica. Illa, è corporis universi et faciei potissimum linea,
mentis istam inquiris; hac, è manuum. Illa, magis usq; est,
etiam in animi dependentiis perscrutandis: hac, prodis varia
et fallaciola, nec digna quidem quæ nominetur. Illam Hippo-
crates in vultu cadavero, Aristoteles ex profecto Myenidæ
satis tractavit. Quamquam id prius Prognostica proprie ad-
censetur. Aristotelem diffuse Camilly Baldy, Paucis Fontanis
exposuit. Omnium scilicet in quiescente corpore habitus. Sed
motus gestusq; observandos moris se nemo, qui minus tamen
arti subijciuntur; et frequentis sunt usq;. Prognostica dixerit,
quam dignicem Statius, Mathematicam et Medicam. Illa est,
quæ è cælo et fidei de morborum eventu pronunciat. Cami-
vetus, Ferrerius, Boderius, Maginus, Obicij fecere: et phi-
res ex Arabibus superstitiose. Vana hac hiet, carptim tamen
quis neget viro Medico et experienti esse hibanda. Sed ut di-
xi, carptim. Medicam nomine, quæ morborum medicatrici
naturæ faciem et facta observans, ex his salutem aegro aut
mortem presagit. Illa præcipua quo te vocat in hac ipsa
præcipua et divinis Hippocrates. Præter certitudinem in
medendo et securitatem, ut nihil tumide, nihil timide agas,
hac tibi fidem apud aegrotos, apud astantes auctoritatem,
gloriam apud omnes dabis: a tibi uberius laudata et laudanda,
vix præcipua. Sed verò equis præcat? equis ad adyta
reducas? nisi in saguis Hippocrates. Si natura hucum
semel inquis, unq; ad maccessa majoribus penetravit, data ora,
culta quam fide ætatis, quam candidè mala bona exposuit?

us, quem natura nihil, nihil ipse posteros celaverit. Ille est,
à quo haereticis praecepta, et exempla item videas, ad vitam pro-
hibitionem. Faciunt huic plerique omnes Hippocratis libri: pro-
prie tamen prognosticorum, Aphorismorum, Epidemicorum, Co-
acanicum. Et si hic ultimus illis sit dubitatur. Ego arbitror, et
firmare auctorem. Non sit: iudicio tamen et ordine est scriptus,
et exemplar pleniori Prognosticae ad imitandum. Utinam
talem haberemus! nam qui totam et ordinatè conseripsent,
totus ad nos non veniret. Posset per partes ex universo Hippo-
crate colligere qui operam himeret. Quis hinc, hinc cuncta
commentaria hibernitab, et ex veterum novorumque Medicorum
nunc observationibus illustramenta. Res autem est, quae
tentari non debet absq; acri et severo iudicio. Interea huic
dum praestolamur, Hippocrates nos manes, adcaum. Sine
interpretate, internuicere? Non certe, nec consultam ty-
roni aut candidato. Imò praemittantur Bonatij breves, at
utiles de iudicijs et signis iudicialibus libelli, et accessum pa-
rens, et veluti manu hincant ad sacrum illud tribunal. Et addo n-
mudinter. Sub hanc ipsam agram Nicolai Taurilli aut prope-
ri Alpini practicendi methodos legi posse, non quia ipsi val-
de breves: sed quia quae sparsim apud Hippocratem et expo-
sitores erant, ad una capita retulerunt, ideoq; per eos etiam
facilius tibi aditus. Tam vero interpretes qui? Perinde varij,
provis varie et varijs libris hanc materiam didicator tradita,
vit: praesertim tamen citatis. Ex quibus leges Aphorismos pri-

mo: et explicationem petes à Burtino aut Lygao breviter: ubi,
rius deinde ab Heisterio, Hollerio, Mercuriali. Equidem invenies
in istis non solum divinatoris, sed ceterarum etiam medicinae par-
tium richimenta. Nam ut pictor cum tabulam accepit, primum
hominem totum delineat colores, mox aptos quaerit, et adhas cuius
parti; Sic videtur, quisquis ille, aphorismorum auctor corpus me-
dicinae Hippocraticae in adversariis adhibuisse; voluisse fragmenta
deinde e reliquis venerandi Senis monumentis, conquirere, quibus
efformaret, omnibusque numeris absolutum posse se relinquere. Non
factum. & dolemus, et à nemine reintegrari hos conatus mira-
mur. Qui fecerit et profecerit, ille laudis omne principium feret. De-
cundo Prognostica leges, in quibus generalia fere cuncta et gene-
ralium affectuum praesagia dunt. Commentarios Caesarianus, Bra-
savela, Victorius, Heurnius, alij dabunt. Sed Burtinum ego laudo
et approbo, facilem, concisum, doctum. Ad coacas imus, divinum
opus et ceteris majus; et quod, praeter generalia ista, ubertim di-
versorum morborum et eventuum, eorumque insignium iudicia suggeret.
De interprete quaeris: non ea aspice commentatorum haec, ut iure am-
bigua haec his haberi possint. Hollerius dicit aut Burtius. Sed hunc pra-
fero, virum ingenio praestantem, artis ubi singularem, atque in hac
doctrina omnes alios eminentem; et qui carceribus per illum Praecepto-
rum emissus cum nonnemine profici auri paripassu decurrere posse videatur
prognoscos hunc campum; adeo nihil est quod in eo desideres, praeter
compendium. Horstius laudabiliter coepit facere. quid illum retinui-
t, aut quid dicit in febribus, ne ultra tenderet? Ille nos, qui idem
olim tentavimus; & cum primum in manus nostras incidere, istuc pra-
cise veneramus. Profecto opera est eam operam resumis. ego spondeo;
vix Horstius sumas, aut alius ferrigias. Sed abunde est de praecipis.
Exempla monstramus ad usum et imitationem. Sunt vetera, sunt
praesentia et viva. Ea omnia hodie, vel ex lectione haerenda sunt,
vel ex auditu, vel ex propria observatione. Et auditu leviter; quia

nec adhaerent aucta animis, a quae ac lecta: nec est fere ut opti-
ma et illustria auerantur, quia et rara illa est suggestio, et pauci
ea cura profitentur quae vere iudicant. Letho igitur magis tracta, ma-
gis uerbis. Sic tamen, ut Otusopia opportune ei adiungatur: sine
qua languida haec, imò uana; ut sine praxi ars tota: quae non
magis Medicos sola fecerit, quam uates Somnium in Paruaeso. In
exemplis autem unum sit exemplum Hippocrates: qui uetera, ac,
curata, et nobiliora suppeditabit. De uicinis non dicam; neles-
sa hic perdam. nam illa immane quantum remittunt de diligenti-
tia istius uini, qui mentis primo parens artis auctus? Cui primo
et tertio Epidemiorum nihil prius fuit, quam exacte in casibus
circa aegros speciales inquirere, et referre quahis fuisset morbi
natura, quahis medicatio, quahis eventus. quo probare et per
ista Praeceptionum fidem. Scripsit in eas historias tuculente Mer-
curialis: quem habeo pro ahijs commendatum. effi dubito, an
sit ulterius explanatione opus. non illi saltem, qui intente le-
gerit, quos iamante nominari. Sed quid refert fructuosior esse
hac parte? ex qua fructum in catenis etiam capimus. Finis
de parte Theoretica: altera erit Practica, quam uulgo et
fructuante medicinam uincamur: et addo, proprie. nam
speculativa uia hinc taxat est, quae citius, tutius, & iucundius
ad illam itur. imò quae, ad praxin si non tendat, infructuosa,
la est: praeter scholasticis ahipibus ad pellendam famem. Itaq
adhuc, mi adulescens, qui te humanis uisib; ueris, ad hanc
Segetem ueni, manigulos frugum collige, et in usum tuum recon-
de. Sed ut ordine fiat, eam ipsam uisam diuisi: in Diagnostica
et Therapeutica. Istam dixi sanitatis conseruationem; illam
reuerationem procurare. Sanitatis custodiam collocant

8
mehi in optimo regimine rerum non naturalium: quia sex nū,
meri sunt, et hiecat totidem nobis partes Græcisticè specialitè
tribuere. Nam generalis simul omnes comprehendit, et per fundito,
re agit de singulis. Hanc variè scribere, sed bonus mihi et laus,
dabitur Joannes Melcholanensis, Scholæ Salernitanæ auctor. sicut
nam plenus est, ut scripsit, absque huius: quæsi aqua benedictum
exhibet. Hoc ipsum tamen, quod Villanovanum cura ab temporum
injuria est servatum (est auctoris ille nomen in curia omisit,
aut mihi suppresit) quod placeat, causam habeo duplicem.
Quod aphorismis, et quod verbis est conscriptum. utrumque
facit, ut promptè discatur, et retineatur firmius, imprimis si
crebrius lectitetur, vespertinis præsertim horis, et, si oportet
ténitas ferat, sub ipsius somni tempore. Mens tunc refero quæ,
modo melius arripit, retinet, et concoquit per quietem. Teni-
ta, reperies in levi monito non leve momentum. si quis vero
rebetior commentarios sibi poscat Villanovanum, Curionem,
Cretium, Constantinum, fecisse sciat, et extare in unum cor-
pus niger decore et vultu a Morello conductos ac vulgatos,
qui et ipse nim in illos, tum auctorem liberi animadvertit. Lū-
bet in transiū monere, in mediocritatis laudes nimium hic effin-
di medicos. Cum et jejunia in consuetudinem versa, et victus
liberalis, cui quis assueverit, melius sanitatem tueantur, quam
istæ mediocritates, quia naturam ignavam fere reddunt, neque
excessus neque indigentia, cum opus fuerit, patientem. De utroque
exemplum habeo in eodem sene a quibusdā, qui vicenos jam
annos singulis septimanis bis tantum cibum capit; bis semel,
semel sors. Sed illis quam bigens vorago faucibus vastis
patet! usque eo multum nec fere prae aviditate mansum gherit,
præterquam quod valentissimè sit: ut pote caro sola cum si,

higineo pane, quibus inter hunc est dilici lacte pulstem hordeaceam
aut psanarium origani grammati, sed rare. Ille, ut maces, tamen
in corrupta sanitate est, et vegeto corpore. Celsi prudentis
viri, non solum Medici, saluberrimum preceptum est: Sanum
hominem, qui et bene valet, et suae spontis est, nullis se obligare
legibus debere; ac neque Medico neque satrapita egere. Hunc
oportere variis habere vita genus: modo nunquam esse, modo in
urbe, saepius in agro: navigare, venari, quiescere interdum,
sed frequentius se exercere. Si quidem ignavia corpus hebe-
tat, labor firmat: illa maturam senectutem, hic longam adole-
scentiam reddis. Nullum cibi genus fugere, quo populus vitatus
interdum in convivio esse, interdum ab eo se retrahere. modo
plurimum, modo non amplius frumere, bis die potus, quam se,
mel cibum capere; et semper quam plurimum, hunc modo hunc
concoquat. Igitur laboris, cibi, potus, somni, Venenis moderatio
cuius ex se discenda. Quam semel probe cognitam sic sequen-
dam ducimus, ut rarius, subinde tamen intervertetur. Quae
quidem libertas ipsa major, quam firma corporis constitutione
ortu, atque in hunc editi sunt. Et exemplo sit Senex, apud Ba-
conem, centenario major; qui interrogatus, quid a gens tam
diu vixisset; respondit: Quater expectatum, et cum nobis aucti-
entium. Edendo, antequam siturum, et potando, antequam
siturum. Quibus vero haec bene nascendi felicitas non obtigit,
vehementius ista observanda servandae. Specialis Praenotio,
ca pars prima est, Aetologica, quam nemo sane ex profecto tra-
stavit, ut merito inter medicina desiderata reponatur. Cel-
sibus illa sedulo inquirere, aeres qui sunt magis qui minus
ad habitationem salubres: quas mutationes ab locis ipsi,

ab ventis, ab aquis, ab sideribus recipiant: quas hominibus vi,
 astringant: et quomodo noxas quas ab ea evitet aut declinet.
 Quae res est summe arduis et accuratis ad numeretur, non est in
 accessu tamen. Cum consideramus, si solertes aliquos variantem
 genus inveniunt, medici ad observandum animum adiecerint, eam
 ipsam exuperantur. Mittant saltem quibusdam quibusdam, quas
 sibi quas alijs movent, mittant damnatas contradictiones, quibus
 bus se mutuo prohibent, nec secum ipsi amphi patientur, nec
 cum alijs de cortice digladiantur. Sed potius, ut nucleum essent,
 pace facta, conjunctis viribus, de adversis hominibus novam
 naturam verum comparent, ejusque etha et munera expugnent
 capiant. Glacem egit Hippocrates, et itineris magnam par-
 tem intravit, hincelant modo, et illius viri vestigia premant.
 In via pro vehiculo enim, Alemanus, Cardanus, Septagis. quorum
 num labores salubras complanarunt, quae libro de aenibus, aquis
 et locis occurrunt. Altera est, Sibiologica, in qua assatum est
 facultatum alimentorum, cibariorum, potionumque omnis generis:
 et quas plures scriptores illustrarunt, Graeci Latini, Sed pra-
 cipui isti: Galeus, Simeon Lethi, Pisanethi, Bruyerini, Cartellani,
 Nonnius, Baccius, Laurinus. Tertia Hypnologia est: occulta neque
 exculta. De verborum omni indagazione lassator ellicitor in hypnorem
 Jan incipisse: a quo egerime vigilans, ad sentendum illius ultra
 et alternavigilia veras causas, salutem usum, & innoxiam pro-
 vocationem. Quarta, Gymnastica, multorum quidem stitio,
 dio methodo culta, sed ellicuatis potissimum et Jouberti et
 Caynati exercita: est nondum plene elaborata. Neque enim illi ipsi
 neque alijs quicquam exercitationum species bene distinxit aut an-
 notavit, neque perhas sanitatis tenenda certum modum docuit,
 neque a venientibus morbis praecavenda: ad quam plurimum ta-

men pollent. Nam viz aliqua in morbum nichilatio inveniunt,
quæ non exercitatione quâdam progna corrigi possit. Morbis ac-
tuum globorum hujus convenit, pulmonum sagittatio; stomachi de-
ambulario & gestatio; atque alijs alijs. Quarum singula singulas
etiam morbos exasperare queunt. Namq; pila hippis inimicum,
et hidere crudis. Ecceimologica quinquata est, ea maximi hec
iuris, digna tamen Medicis videri non queat, quæ seorsim traderet,
sed obiter et camphim inter alios tractatus interuenit. Et por-
tior ejus pars ad therapeuticeam est deuota. Nam quæ in
generati diagnostica de prima aut fortassis secunda etiam re-
gionis excrementis dicuntur, nihil sunt præ illis, quæ restant
Explicanda de excretis tum partium singularium; pura, namq;
oris, peritonis, ventriculi, henis, uteri, aliamq; quibus id mune-
ris demandatum: tum corporis uniuersi per transpirationem et
sudores, itemq; de sanguinis tempestiva depletione, purgatio-
nibus repetitis atq; factis famthantibus, vomitionibus mensuris,
cortibus, et id genus. Hæc enim omnia, et quæ præterea hujus
sunt, ad hanc partem esse reuocanda arbitramur, & exatig-
ae iudicij lance ponderanda. Sexta et ultima pars superest:
quæm Cathologicam vulgus Medicorum Venetamq; Imperialis,
nem vocat ab effectu. Quippe hæc considerat: aut quomodo et
quousq; humores et temperamentum corporis immutent animam,
in eamq; agant: aut rursus, quomodo et quousq; animæ passio-
nes vel apprehensiones immutent corpus, et in illud agant. Utrum
quæ in Scholâ Medicâ tractantur, sed parçè admodum et obli-
tante: nec pro rei vel sublimitate vel utilitate. Honorum græ
Galeny olim conatus est asserere et demonstrare. Posterij gene-

rati diagnostica subtexitur. Huc facis quod Flens dicitur de vi,
 ribus imaginationis, seu quatenus ipsa imaginatio, vel cogitatio per
 quam fixa valeat ad in hunc animum cornis imaginantis. Nobis
 profecto ubi est haec inquisitio: venim ut Socrates ait Narratore
 Deho in hunc, quia mergitur in profundo. Est et aliud Graeostica
 specialis discrimen, ab aetatibus desumptum: & aliud ab conditionibus ho-
 minum. Ahiter enim puerus, ahiter senes: ahiter praegnantis aut
 puerperas, ahiter liberas: ahiter debiles, ahiter valetos: ahiter qui
 sui juris, ahiter qui non sunt: ahiter viros Principes, ahiter plebeios:
 ahiter Studiosos, ahiter milites, aut iter agentes, ahiter officios et
 testatines regere oportet. De scriptoribus quid attinet scire?
 deligi nequeunt, nec deligi, quia rari sunt, & rari in his quod
 commendat. Nec opera puto, antequam ad praxin accesseris, illos
 videre. Itaq; sufficiens nomine tenus nosse, et nobis recensuisse.
 Puerorum regimen offeret Mercurius: Senum, Philarety: Prae-
 grantium et puerperarum, Mercator aut Johannes le Bon:
 Debilium, Montagnana: Studiosorum, Ficing aut Syhry aut
 Horstij: Militum Villanovanus: Peregrinantium, Gratandy:
 Principum nupere promissit Facutus Lusitanus, vir ad primam doctus
 et in bonorum aut bonum lectione versatissimus. Claudebam hanc
 partem, mi Fulpi, cum de Cosmetica ministris, et habebis ubi aha de
 Proroganda vita, et de se quoque hoc loco (neq; enim in alium
 facile amandaveris) verba fieri voluerint. Non pecco, si Cosme-
 ticam idem extrudo; & de Medicina ejicio. Denim civili habi-
 sellum est in schola Philodrophorum. Nam corporis mundities
 et honestus decor aedle existimantur promanare a modestia
 quadam morum, et a reverentia in primis erga Deum, cuius
 creatura sumus; erga Societatem, in qua degimus; erga nosmet-
 ipsos, quos non minus, imo magis quam alios revereri debemus.

illa uerò Fucatrix non Medicos solum dedecet, sed Censoria lege
et proscriptioe digna est. Cum inepta proxijs uideatur, etiam ad
adulescentiam decorationem: cum non sit aut ad gallendum Satis
ingeniosa; aut ad utendum Satis commoda; aut ad salubritatem
Satis tuta et innocua. Non me lateo, Comoticam ab Mercuriali
ornaticis effeminatam hanc partem appellari: Cosmeticam uero,
qua foecitatis corporis obolendis studet. Ista ueteribus proxijs
Significati Solum coma comitrix habita fuit. Sed notum mihi sit,
per uerbis hanc moueri. quoniam, si res ferat, illam alteram Cosme-
ticam medicam indigitabimus. De prolongatione uita Medicorum
nuys paucis sapienter notat Franciscus Baco cap. IV. lib. IV.
De augmentis Scientiarum. Simulq; uiam monstrat, qua ad istam
potest perueniri. Eamq; primus ipse migressus facem in Historia
uiae et mortis praehixit. Veniamus ad Therapeutica: partem
Medicinae maximam; & in qua scriptonum copia maxima; et colli-
tie noui prodeunt, iudicio eligendi. Quod ut fiat, duplex illa no-
bis erit: Generalis & Specialis. Ista, communem regulam trahit,
ad quam tum curatio appetit dirigatur ad sanationem; tum
remedia, ut quantitate rationeq; congrua queant exhiberi. Illa
particularim morborum singulorum sanationem et probatoria
auxilia reuelat. Universalem medendi methodum dabunt For-
melij, Capivaccij, Keurnius, magni uiri. Specialem uarij, pro
diuersitate affectuum et affectarum partium. Ex istis multos ad-
mitto: Sed successu tamen; nec ut salui pergamis, sed pedegressim
et per quosdam uelut gradus. Et primus meo arbitrari in istis ja-
ciendis, qui de omnibus aut principationibus aut magis obuijs ma-
his scriptoribus. Quibus Hottelij, Rondeletius, Mattaria Balchus,
huus, Bnichij, & Rhazis hibernonus quos ad Mansorem Legem

exagavit, in quem habemus circulari expeditionem, praeter ceteris
 illius ari et fortasse sequentis, planam ac plenam. His addo Cratonis
 et Solenandri consilia: et Amati Sultani Censuras. Epsi illam Gra,
 to ait) plura facta quam facta scripsisse, et in omnibus opinionibus di,
 as illo modo confirmare et hinc apparet. Ego bono auctoris et lecto,
 ris imprimis futurum censo, quisquis palatios observationes agat
 in ordinem, et dispersas colliget. Quaedam etiam Frambesanij,
 Coselli, Stockerij hujusmodi, hinc apponenda. Sequuntur Caprij,
 Sennertus, Liddehus, Pascalis, de Febribus legendi. de morbis ce,
 rebri, Jason Pragensis aut trübertus: Oculorum et aurium, Mer,
 curialis: Genurum, Strobelbergerus: Pectonis, Thomas à Veiga, Corn,
 di, Albertinus: Veneticus, Kournij: Mesenterij, Martinij: Scor,
 buto, Sennertus, et adjuncti scriptores: Enticulatorum, Campobony:
 Cutis, Mercurialis aut Minadovus: Mulierum, Rodenij à Cadon:
 Puerorum, Ferrarius, Mercurialis, Montus: Senum, Anselmus
 aut Rancheus: Occultis, Rudij: pestilentibus et peste, Sany, Sara,
 cenus, Septahij, Parvij: Contagiosis, Palmarij aut Fracastorij:
 venenis, & venenis, Grevinij: veneficis, Codronchij: mirabilibus,
 Seidchij aut Thübrerij: Simularis, Sthraicis. Praeter jam dictos
 adire si a deam Forstium: multijura lectionis & id quod est
 majus Expertum Medicum. Est in eo Casuum peculiarium et
 curarum cornu copia: maxime nostrorum hominum et tempo,
 rum. Non possum silentio praetervehere, in praecipuo hoc pelago
 Scopulos et vada, imo & Scyllam suam & Charybdim esse, quos ab
 Septatio, Schoffio, Riccio, Santonio, Sanctacnicio, & Sano Gi,
 verso praeterita opera praescere, imo pernecessarium ut caute na,
 vigemus. Besiderari hic ab sapiente viro video de Vushanahia ex,
 teriori curaticis partem, sed cuius officium censet pertinere, ut,
 abjecta morbis omni sanitatis spe, excessum praebet & vitam ma,
 gis lenem et placidam. Et putat Medicos, si officio suo, atq; huma,
 nitati igit deesse nolint, & artem ediscere & dihyeniam praestare

debere, quia animam agentes facilius et mirius e vita demigrent.
Vellem utiq; hac de re siquidem non parva est felicitatis pars. Ex
more suo, et monita deisset, & indicia et praecepta. Sed incerta val,
de, si non impossibili eius inquisitio. Mortis mille modi, quis ju,
dicabit quid factu opus? aut quis post obitum laudabit remedium.
Hoc quis feret in tempore? quis actum esse, quis conclamationem
pronunciabit? Notum, quam subinde nihil sint medicorum pro
scriptiones; per quas aegrotos quibus edictis morti dedunt. quon,
num tamen inveniuntur minore cum difficultate evadunt, quam olim qui
prescriberentur ab Romanis Praemariis. Certe speramus, dum spiram,
mus, & veterere dicto,

Caesur Xpi Pile Salte, lax' a'pior e'at' a'pior
Et vider' er' p'vofir, a'v'at'or'or' de' d'ar'or'les.

Fidere hactec decet, melius cras forsitan habebis:

Sperandum est vivis, non est spes ulla sepulchris
Imo ipse vidi ad se redire et adstantibus reviviscere, qui multum
et gravissimi cum peracuta & maligna febre, mox morae sicut liqui,
de videbatur hictatus, jacuit integros tres dies absq; pulsatione,
ne aut respiracione ulla, frigida et extrema hividus, & verbis
dicam, mortuo similibus. Arbitror huic fuisse in magnis istis
anxioribus faciendam Euthanasia medicinam, si successisset, ne,
casser? arbitror, et eam ipsam sibi procurare men largiore hau,
stu et ingurgitatione, Epicurum decere & qui sunt Epicuri
de grege, porcos. De his qui sumus et Christiane docti, crechimy
beatam mortem, quae peccatis debita, pro Christo est possimum redi,
ficia; anima ad eam sibi preparata, quam admittit solus qui missi,
ravit. Sed unde digressa est oratio, revertatur. Therapeutica ea,
cillanour, Dracontica, Pharmaceutica, Chirurgica Prima, quae
ad vicium medendi subministrat: Secunda, locupletem medi,

inarum farryinum: tertia manu quem. Diabeticos magna pars
 cum Siniologica convenit: nempe quae est de esculentorum et potu-
 lentorum facultatibus. Ad reliquam faciunt, quae de victus ratione
 in morbis varijs Constantinus Aemilianus; acutis, Hippocrates
 & Thriverij; febribus, Brugis Lusitanus; de pituita, Galenus et
 Lalamanus; de potu in morbis et sen usu, Costantius; de gchidi abusu,
 Masinius; de vino, Sybrius et Congalonerius Scribere, lectu sane
 digni auctores: & a quibus consequare, quae scribere hic opus. Phar-
 maceuticam dixi medicamentis opusculum; simplicibus quoad opus-
 sare mistis. Simplicia multa et multigena sunt: planta, ani-
 maha, metalla, lapides, & quae mare producit. Omnium necesse
 est vires et facta norrisse; faciem, virtutem admodum et virile. Ad utrumque
 magistror requiro: vivor, muros, esth primum illud ab mutis,
 ab vivis alterum citius discas. De singulis cum cura & ad usum. Plan-
 tanem ideam ex Burdonali, Chrysostomi, & Boehmi, & Matthioli lectione; a-
 manre animo concipe; et adpura simulacra imprime. Accede
 mox hortos aut natale, si hinc, cujusq; ditione. Tamen neutro absq;
 indice. Is professor sit aut gnarior condiscipulus. Ille quem ha-
 bet et habuit illustrem semper Alstantiam Leida sedes publicis & an-
 niversarijs monstracionibus sicuti praeire ad eam noticiam
 quae in Academia plantano continetur, et quotquot annis semel
 atq; iterum ad colinas et palustres exire. Neculli absis Goto grae,
 ne sero doleas quaedam chota, quoniam non fueris particeps, quim
 ahivem tibi face faminare, quocum crebrius expatiare, et eadem
 ista ahave lura repetere; in quibus proficias, et ut sero, herbas ipsas
 erue; caulem rotundum aut ramusculum decerpe; et siccata recon-
 de, hac inspecta cum virentia non hinc et aut hinc: et memoriam
 recole, quam constat emori si isdem subinde non reficiatur. Sic,
 cardi condendiq; artificium Frigehus et Laurenbergij tradent:
 tempus, Wincklenis: Ordinem, Bauhinus in Phytopynae. Radis,
 cer vero, cortices, hyrna, semina, gummi, et id genus multigenas, ad

venas, convenas simplicia medicamenta apud pharmacopolas
et aromatarios commodissimum percipies. Florum officinas frequen-
ter vise: Lygia, disere, existare de singulis, et familiarior ad-
quisus nitrosice castas, et optimorum particulam cum venia au-
feri, domi conferendam exactis cum descriptione & notis. Paucis modo
metallorum, lapidum, et marinorum cognitionem acquiras. De me-
tallis Encelium, Casalpianum, Fallopium leges: de lapidibus, Ansel-
mum Boetium, de marinis, Libavius & libro singularium; An-
mahum historiam, id est, myrenia, proprietates, usum in medi-
cina, olim ex Aristotele, & hanc, Plinio; Postea ex Mattana,
Bellonio, Rondeletio, Salviano, Gesnero, alijs; nunc ex uno Ulyse
Aldrovando adfatim cognosces, qui partem hanc voluminibus ali-
quid diligentissime comprehendis, quorum plura accepimus, plu-
ra ab haerentibus expectamus. Quia omittit Thomas Monstretus de
Suggeris, de insectis legendis, quorum traditionem Johis accura-
vit et absolvit. Sed inconsultum in hoc studio studium ponere et
te diu impendere, potius potius sit, in quo omnium honeste col-
locer. Nam quae ex animalibus ad sanandam urina sunt, eorum fa-
cultates, ut caeterorum simplicium, satis esse Generis aut Wecke-
ris ex Bioconichis, Galeni, Aegy, & Aegineta, aliorumque libris in-
suo transcribere sive transcribere. Simplicium virtutes pluri-
morum experimentis deprehensas multum deinde ratio coacta est
miscere, tum quia non satis faciunt quibusvis inventionibus: tum
quia eadem forma nequeunt omnes adsumere. Nam quod chimica
Crispator, ut Phibarchy, regere, & de re tur aliorum kai torpifera,
Nar, opus metallorum kai solentia kai duplaxa, kai ta kras-
ta kai da dactylus eis lo avlo boyparrivlas: Cras: raris
refusavis absurditatem et super vacanciam diligentiā eorum,
qui simul metathica, & herbacea et thænaca, et quae è terra maris
miscerent. Censuit, kalor cavla ea carlas in thalvra kai

(sua xai vspedatio tur la ipixar atou i uoix, commolium in ph,
 sana et cicurbita es hydrelao medicinam aequisse, absurdum, quam
 ut debeat reputari. Sed duplici ista causa natum est compositionem
 medicinarum genus duplex: alterum, quod semper fit in promptu:
 alterum, quod ex tempore fiat in singulos eventus; & utriusque istud
 esse non potest. illud passim in officinis prestat, et istiusmodi fere
 est, ut potius (quod acriter & recte Venilamio notat) sit ad in-
 tentiones generales, quam accommodatum et proprium ad cura-
 tiones particulares. Siquidem speciatim nullum morbum magno
 fere respicio: venim generatim ad obstructions aperendas, con-
 coctiones confortandas, in emergentibus alterandas pertinet. Quod
 ipsum quoque varie medicus componit, pro varietate complexio-
 nis agnoscitur, aetatis, anni, temperamenti, consuetudinis et simi-
 lium. Imo, si res postulat, omnino aliud e simplicibus aptis fieri
 prescribit. Cottidianam hanc receptarum fabricationem vere
 Venilamio hinc severe carpit: fallacem rem esse, & qua experientia
 non satis attribuit, iudicio plus nimis. Equidem experientia magis
 fidendum: in particularibus praecipue medicinis, qua ad curatio-
 nes morborum singulorum proprietate quadam spectant. Quam
 confessionem et compositionem quia empirici et verula fideiter et
 benignitate retinent, saepe numero in curandis morbis feliciter operan-
 tur, quam Medici eruditissimi enim ut plurimum speciosa ratione
 nixi, existimant decere Medicum doctum potius medicinas ex tem-
 pore aptare quam certis ahi quibus praesentis insistere. Ideo tradi-
 tionem et experientia probata fructum magistratibus suis de-
 stituerunt & subulerunt, addendo & demendo et mutando circa
 medicinas prout eis habitum fuerit, et fere Pharmacopoeonum more,
 quia pro quo subsistuerunt; ita superbe imperantes medicina, ut
 medicina non amplius imperes morbo. At inter veteres, qui se pro-
 bitatis maiorem aut dico usum a medicis ahiuisse adstringere: & integra

ad posteros pervenienda curare. Frequens Galenus, Aetio, Oris-
basio, Alexandro, alijs, aliorum medicamenta ad verbum recitare,
laudare, usurpare. De hercules ita oportet. Nam modificationes
ipsa medicinarum (si quando sit opus eas adhibere) potius in ve-
nitibus exercenda sunt, quam in ipso corpore medicinarum; in quo
nil novandum absq; evidenti necessitate. Et tamen et hoc oportet
Celsi monitum est: ubi aliquid non respondit, non tantum putare aucto-
ritatem quanti agrum, et experiri aliud atq; aliud. Phisica huc spectant
quae pergo: quod videantur forsitan alteris loci. Et, quod mihi,
tibi, pergo dicere: et qui legendi de medicamentorum composi-
tione vel mixtione, nam facimus ista diversa: et sunt recepte, quia
proprie est medicorum componere; miscere Pharmacopoeonum. Illis
norma est indicatio ab adfectu praeter naturam sumpta: his Me-
dici qualescunq; praescriptum, sine quo non audeat pharmacopoeus
abrosarium agnis aut vocatum dare. Sed ne Medicus quicq; nihilas
è maribus porrigat aut thieriacam: et hinc praeferat ad gra-
des et brachium hucum. De componendis medicamentis lege Sybri-
um, hiberum, Fallopium, Celsum. è Graecis autem, si voles, Ga-
lenum et Aetianum. Adde ad famularem receptarium ordina-
tionem Corraum, Morellum, Ganzenum, quibus adhibere
habeat Curtij, Londeletij, Schyronij, aliorumq; libellos de Bojij:
quos huc refero et mchido. Miscendi scientiam in medicamen-
tario consummatam requiro; in Medico aliquantam: nempe
quia in praescribendo hucem des ad congruentem mixtionis ordini
Amphionem dispositionem. Illa praecipis a descriptur ab arte su-
peris vel magiore inspectione. Hoc modo molestus, quia praes-
entem esse varijs Phisica diunt: nisi cum artifice forte fortuna
Rabites, et illi hies à latere. De praecipis inquirere apud Bessem,
um, Xenodaeum, Marinellum, Joannem de Boys: et si Gallicè

14
civens, Pauleronium; per dignum virum qui Romana civitate
honetur. Insuper faciant huic parti quae de medicamentorum exa-
mini Simon & Thuar edidit: de Succedaneis Celsus, Fraxinus,
Silvaticus, Restat Chirurgica, antiquit medicina conjuncta:
et habita ejus ubi prima pars. Et quae haec paucissimis feceris post
separaretur, si istam enim tibi honor confisus: quia celebres reperies
Proseperes, donec superiori paulam arvo ad barbiton foret et igna,
nem vulgus devoluta cepit vitionibus artibus adnumerari, maxi-
me aqua nos, quae temporem nostrorum an hominum injuria est?
Cujus quibus sis, eo magis gnaros ad hanc artem & penitus esse
Medicos esse oportet, ut ad minus fortasse divum vocati, de dextera
agendi aciantis, methodo possint tubmonere. Sed unde hoc dicitur
est? quod pauci aut chirurgicos aut pharmaco pecticos sibi fa-
cultatem Medici comparans, eo nullam partem minus ad Medi-
cinam facere censeant, quam istam alterutra. Imo phisicis arti-
bentur parum ipsis interesse vel ad estimationem vel ad huncum,
utrum artis nostrae mediocritatem an perfectionem in ea major-
em adsequantur. Causam suspicor, quia praeter hanc omnes aliae
propemodum artes et scientia virtute sua & functione non successu
aut opere judicantur. Ad vocatum ipsa agendi et dicendi facultas,
non ex parte causa commendat. Gubernator navis clavi tenenti
sententia, non expeditionis fortuna se probat. Ad Medicis vix ha-
bet ad honorem aliquam propriam, quae specimen artis et exercitatio,
quis sua liquido exhibeat: Sed ab eventu praecipue honorem aut de-
decus reportat, iniquissimo proferri iudicio. Quod enim quisque
currit, agrotis mortuo aut restituito, unum sit res casus an con-
siliis & sit itaq, saepissime, ut impostor galnam, virtus censuram re-
ferat. Quia ea est hominum infirmitas et credulitas, ut saepe
numero agyptam, sagam aut aniculam dicitur Medico anteposant.
Et illos condita omnibus temporibus fama et opinione vulgi Medi-
corum quodammodo rivales fuisse: & de clariorum celebrita-
te cum ipsis certare solitos. Venim ista, si quis perpendas, potius

ad culpam attinet, quam culpa excusationem. Neque enim scem ab,
siccitate debens; sed vires mpendere, et se tollere humo, et aqua ren,
dens, Paracelsus, Siquis, Tagaliltius, & valde niger Hildanus se,
cere: et opere minimum, mox scripsit sibi nomina apud posterorū nam,
quam in formosura. Ex his hinc, quā ratione vera debeant aut
arteria aperiri; cucurbitula aut hirudines applicari; fonnici et
Setones fieri: hixata etiam reponi; fracta consolidari: prater ea, ul
nera, ulcera et tumores; et omnes omnium externarum partium
anarumq; morbi manu curari. Et hinc postrema hinc potius ad the,
rapentiam Chirurgicam pertinent, cui priora ista famulentur:
non tamen sunt scriptioe aut lectioe diuelligenda. Sed prater
istos hixadeam spectatim legi de vumenty, Percaum: ut locny,
Fallogium: tumony, Erantium. Vidimus de medicina Bogmati,
ca, reliqua nobis Alchymica & Chemica: etsi vixo reliquie illorū
enim ejusmodi est, ut admonere de ea obiter possim, non commo
de deserere. Illa pæne tota in excidio, et cum auctonib; ferme
memoriam nobis avum sibi hixit. Galenus (cujus temporib; floruit)
gloriam contra disputavit. Et quo et aliquib; alijs in scis scripto
ny; eam paucis at hinc annis renovavit Prosper Alpiny, mēta hor.
tam profere, ut iste illi Thesalus palmam adjudicet, si inter vivos.
Neq; fere est cur non a rationali medico pervolvatur; in multis
etiam sequen. Et sicq; juvenunt, certum doctorem et dixmata
ge, quibus insidiant, et tam diu immoventur, quam diu nihil ayere
animus majus potest. Seneca recte monuit; quem admodum foha
per se vivere non possunt, ramum desiderant, cui inhaereant, ex quo
succam trahant. Sic praecepta si sola sunt, marcens, insigi voluit se,
ita. juvenunt, inquam, hoc opus: at jam viros, quæ moritū aut igna
via aut ignavia est, longius non mittere: non exferere se, et vagari
per omne scriptonem gens: non omnia tentare, non experiri in sani
tem hominum? Cum in apha illa aetate, cum eodem Seneca
hibere profare: Non me aliquam mancipari, nulli nomen fero.
multum magnorum virorum iudicio tribas, aliqui id & meo viri,
hico

hico. Atque tunc de pietate in Senatu Sedere, ubi non audias tantum,
 Sed exanimare audeas: et ipse rogatus, Sententiam dicere. Sed
 quae ad illum intronit, priusquam in Esculapij templo togam
 sumes, unum secula consulte et distincte adhaerebis: etsi non uni
 homini, qui te detineat et vindices sibi. Unus enim omnia ut
 vident: non si Minerva aurea Lucerna, ut vetus verbum est,
 illustrasset. Euripidarum illud rotundum & venim:

Αλλ' εἰ παρ' αὐτῶν κεν εἰσοσάσαι βούλω
 Πείσομαι: ἀλλοῖο δ' ἀλλοῖο βούλω κεν
 Non unus aliquis scire, natus omnia est
 Sed aliud alij premium posuit Deo.

Ultima porro medicina secta aut sectio, Chémica erat, quae licet
 multorum ingenio profitibus, adhuc taliter comparata est, ut qui,
 erit magis orientata, quam elaborata. Hanc omnes valde anno,
 sam apud: Sed dehisce, donec ante centum praetermiserit an-
 nos magni nominis vir, Aureolus Philopertus Theophrastus Bom-
 bast ab Hohenheim, dictus Paracelsus, non tam contumax, quam
 Somno plurquam epimenideo soporem resuscitavit. Ex quo hi,
 bus facile est animadvertere multis retro seculis viguisse: ad lo-
 ab ultima antiquitate et vocabulariis quae usurpat, & dogmata
 omnia repetuntur. Tamen nonnihil fortasse acerbius exprobra-
 verit illi Erasmus: sinisse hanc sibi, ne, si aperte et intelligenter
 loqueretur, continuo excluderetur ab omnibus homo in omnibus
 sermone, cogitatione, vita, moribus, actionibus monstris. Quia
 enim sic loquitur, ut quid sibi vobis nescias, mysteria quaedam
 censent latere imperiti, et sunt vera. Davimus enim neminem,
 qui audis sit dicere, praecceptoris se mentem plene adsequutum.
 Imo plurimum postquam ad vitae terminum, vixit qui ad istum,
 neminem perventum: etsi totus ille unius aetatem occupasset. Sa-
 ne mirari sibi, & bono jure, quomodo quis imbibere potuerit
 tenem illud abstinendum doctrinam, quomodo se detorque,

in rebus ista ingenia passim fuerint, et in flexuosis labyrinthos
abdicere, longum à vero medicinae fine. De Paracelso non ita mi-
rum, novam viam novum hominem invenisse; & explosa medicina
veteri, aliam exaruisse: nam hoc adfectavit, ut ipse solus Solium
illud medicinae insideret, prae se egerit. Atque ea res belli inter mi-
stra cessit, quoniam apud sapientes omnes valde insipiens ha-
beretur, et quem isti ipsi Tyrannici Principati mox deiecerunt,
qui per pravam seditionem elegerant. Scilicet tunc in primis cum
viderent, imò discerent hunc à alieno periculo, non evenire pro-
bitus quidquid hae votisq; conceperant, et mirum sibi pro le-
ne exhiberi. Caedes enim immo dica medicinarum Chymica,
non primò instans hominum saeculo, deinde destruitur. Ne quis ta-
men eas facere aut regere me putes. Scio, et fateor, mul-
ta in his accipiendi tum suavitatem, tum securitatem, & succurrenti
promissitudine bona. Quam enim Paracelsicam haec huius aut nihil
non facio, magni tamen veram Chemicam. Et quem admodum in
Reipublica Romana cives erant utilissimi, & optime compositi, qui
aut Consules populo saebant, aut Tribuni in partes Senatus michi-
rabant: ita in hac materia, de qua agimus, Medicos eos pro-
bamus, qui aut Rationalis medicinae praeceptis imbuti, Chymica
medicamenta plurimum aestimant, aut in hominum preparatione
et usu exercitati, Methodus est Generata artis non asperant.
Sicut ista, haec non in principali, necessario tamen adhiamen-
to est habenda, et acrisor de qua standi. Sed è quibus? Nollio
dicens & Bequino. Ille brevi et methodico Systemate dabit in-
tegram medicinam hermeticam ad veteris exemplarium dehi-
neatam: hic de perrimam preparationem medicamentorum in-
crebrius usuarium. Item, in quibus, quanta materia & qua Syl-
va: quis miretur sine errore, et egredietur? Cui ordine mi-
sistet, qui in huiusmodi aut curam adferat, iam dicenda. Ordine
ingrimis opus & ne confusa et vaga lectio sit, aut desultoria &
intermissa. Hoc plenisq; evenit, et vehit ex equo in equum

de fragiliunt, ab hoc scriptore in alium, ab isto argumento in illud:
 quo prout: momento ante voluistatis, et ut tempus huius, imo & se
 fallans. Tu non fac, rega tui fulpi, & ordine lege, quem ex ipso a me
 dicitur esse potes nisi inuere: tamen breuiter edocebo. Venim ad me,
 dicinam priusquam veniam, quo potissimum pramittenda sunt,
 Literarum studium & Philosophia. Literarum in primis rudimenta
 sunt nostra, non opera. Sed & rudimenta utilia, imo necessaria
 sunt, non aliter quam ad huius studium fundamenta. Xenocrates
 enim prudenter aliisdam amicus & nichil, ad Philosophiam tamen &
 habitum suam aspiranti: coepit, & quae, dicitur, dicitur, & quae
 Giddoplas: vade, inquit, ansas enim Philosophiae non habes,
 ut nempe ansae huiusmodi non continent, vasi tamen necessaria sunt
 ad usum: Sic de hinc, artem non habens, sed conuenit ad habendam.
 Philosophiae item cognitio non ideo requiritur, quia me,
 dendi scientiam dare potis, sed quia animum ad accipiendam
 illam preparat: imo etiam obfirmat ad fortiter ferenda cum
 vicia uniuersa, nempe praeiis quospidiana et quasi inevitabilia ta,
 dia, quae in his Medicis, ut pituitae agnis, delectanda potis quam de,
 voranda offeruntur. De methodo utriusque studii multi multa,
 pauca accuratè Heurnius, consultor optimus. Curare, ne aberam,
 ego labore hoc et verbis super sedeo, hinc etiam, quod ista animi
 parari de tibi, cio. Age itaque ad ipsam iam Medicinam. In qua
 mitum fiat ab institutionibus, illae enim Heurnius inquit ideam
 quardam tonis medicinae animo immittent: & ex illis ordinem
 totius studii medici et subtygen firmum, cui in rexi omnium aucto,
 am scripta potis, percipies non vix Medicina mysta. Sunt enim
 institutiones medicae nihil aliud, quam ex omnium scriptorum
 medicorum de hinc ac meliis condita placenta: aut, ut meliis
 dicam, ex electissimis quibusque floribus compositum melificium.
 Tentari Fuchsy primum, sed tenuiter, et si plenam vim
 est in contentione et probis. Hanc insecuti sunt Leddey,
 Bering, Steeghij, alij, et nouissime Dennerty. Isti breuiter,

res & soliti: hic junior, imò plenior, & quid in diligentia tui
tanta deest: Imò ut superis, vereor: us utiq; qui temporis par,
ciōres non amant detineri disputationibus et opinionum varia,
rum relatu, et sufficit bene scire herbis mederi, non verbis. Quam
quam ista quoy placens iuveni atate, quam non abnuo nobilitas
etiam venerationibus subinde exerceri. Quibus privatim grafi,
deant Siliaticus, Vallesius, Ferdinandy, Cortesius; Vbi qui ta
les. Domini Concinator commendabilis est et utilis pro heli,
quis: Sed panem obrig. Hortis dedit enucleatum: quo utere
horec recidatur, qui faxis, tergat primum et panem isti latim,
tatis nisoum concilio. Atq; in istis firmissimum fundamentum
jace: cui secure deinceps superstuias adem medicina. Sed illis
quamdiu immorere? pro ingenij tempy designatur: in nio et
molhore aliquo, annum: in duriore, alterum etiam annum.
Sed ita us simul activas aliquot horas in herbaria mliomas:
et hybernas in Anatomia. Tertio summum anno Patrochyis,
ca et Hiasothica stultiose te dabis. Cum peregeris, ad Thera,
feriticam venies, et ordine ab universali: cui specialium sub
mittes & constantia eadem peragrabis. Sed posteriore hoc bi
ennio (tribus enim quatuorve annis emetiri poteris academi
cum artis nostra spacium.) temporum quaedam discretiva
Pharmaceutica & Chirurgica operaticibus donabis. Et de or
dine facile est, atq; animi tantum deoreto omis: Cura phis ha
bet opera, et in ea omnis est legentium finis, Incom hac spe
No, dive exigo: Attentionem, & Electionem. Quae legis, nec
capis, ne damna aut abrice. Sed quod olim dixeratis, cum ob,
Suum Heraclei librum legisset, hi dicit: Et parvum vixit, Ver
nata: ovari de, xai a par vixit: Quae intellexi proba
sunt; credo, & quae non intellexi. Ut intelligas, sapis legas.
Et quod gladiatoribus imperari soles, uti hinc ego hic tibi,
Sepere. Quae capis, armiculo non percurrere: misiste, nec

conquire solim multa, sed in ea inquire, cui rei singula facere possint, et equiem utum sui grabere. Mora hic aliqua inter legendum et tractandum, fateor: sed nimirum, dicto veteri, Nulla res potest esse eadem, festinata simul et examinata: nec esse quidquam omnium, quod habeat laudem diligentia simul et gratiam celeritatis. Tarda igitur, et quare, et omnino sequere Theophrasti monitionem, cum reperisti, et inter se perita in examinibus quaedam lance, tunc sis electio: id est, ut stylum capias et excerpas, et velut arronam in horrea quaedam reponas, Plinius in hoc exemplo: de quo alter Plinius, nihil unquam legis, quod non excerpseris. Initio tantum hoc aliquid habes, postea voluptatem, cum crescant opes, et miraris ipse tuas messes. Itaque notabis et repones si quid tantum, novum, insigne, utile imprimis in legendis occurrerit, certus ex his medicina scientiam inferas, quaedam vi & via ut enim herbas, ut arbores, crescere non cernimus, sed crescere: sic factam hanc scientiam optamus, quam fieri. Aequi incrementum et imitatio illi, ab his inquisitionibus, ut sic dicam, gultis: quas abieperibit melior animus, et paulatim madescit maturioris iudicii succo. Ad excerpendum hinc jam ante libri parati, meo iudicio, sex: in quos, quidquid eligis, conferas & lecto deponas. Nam lectio, nempe istam non sufficere certum, ne repetitam quidem, nec mihi felicissima memoria, nam huic qui crederet tantum, quid agit? non dicam nihil, sed mihi breve, proficit: nec ulla ea tam vasta, capax, tenax est, qua varia ista cum fide adserves & reddas. Trade hinc, in quo labor aliquis, et itenim in legendis remora, sed mihi crede, aut sero crederes, ut his si quidquam in omni ratione studiorum. Libros istos sex in proprios usus sic ego ordinavi: primus mihi habet physiologica, anatomica, morborum et symptomatum differentias causasque generales; signa item praesentis et futuri affectus aut eventus, et quae huc faciunt. Secundus, totus insumitur in morbis singularibus: ut tertius, in animalibus & quartus, in plantis. Quintus,

de compositione medicamentorum et compositionum titulus conti-
net. Sextus, vice appendix est, in quem refero, quid quid an-
tecedentibus omnium. Ordine uero hibernum, quia non ad fa-
mam aut pompam ista disponuntur, sed nostrum usum. Sequi-
tur inscribendi modus, de quo exemplis dicere factum possum,
quam praeceptis. huiusmodi capite huiusmodi Medicinae. Ita,
tunc leges semper sequuntur. Fernchij praef: ad lib: i. meth: med:
Platus. Aerium generatio. Saly de affect: partic. cap: 13.
Morbus. Cur apud nos raro abscessu solutur. Hollerij com:
ii. ad lib: 4. Coacorum. PILLUS. intermittens ahiq: by a
natura. Gal: iii progn: 49. NATURA. Morborum medi-
camentum recte aduenit Hipp: Pers: de acri: med: cap: i. CATAR-
ACTUS. Non conuenit cauterium coronati sutura minus. Se-
ptimus 6. Animadu: med: CVII. BOLOR. Magnis ato fi-
nit aut finitur. Seneca Epist. LXXVIII, et XCIV. FEBRIS
PUTRIDA. Magnitudinem non a putredine oriri, sed magnam
coquenda materia natura conari. Hor: Augeny Epist: ii. lib:
V. Tomi i. Lues ueregeta. Canis captus qui huiusmodi emplastra im-
poset. Scalyer lib: V. Poetices cap: iv. ad fin. FONTICULUS.
Cur et quomodo a peste praeseruet. Saly de febre pestil. Cap: XX.
Conf. Alkermes. Debere duodecim non duas tantum drachmas
lapidis Lapid: recipere. Cortesij dec: IX. Miscell. medic. cap: iv.
Kelleborus. Album in maluatico maceratum ancilla cum suc-
cessu dehis generis i. Epist: X. De memoria cura prima habet:
et leuiter de altera, quae ingenij est et iustitiae. Nam utriusque
lectis et electis etiam acciunt. Imo et disputationum publica
privatim aliquando habita, quae saepe occultas ahiq: ingenij
scintillas, et quasi sub cinere sopitas excitant, et in flammam
inducunt. Modo non nimia sint, et de uerbis magis quam rebus.
Quales, utinam tantum non prodescent! nocent. Hoc manifestum
est, comminui et debilitari generosam indolem, in istas angustias

conjectam. Præterea, quantum temporis quibusdam verborum
 cavillatio eripit, et captiose disputationes, quæ acumen irritum
 exercent? Illud hæc si sapias, conferes potius in fructuosis exercitiis,
 utinam, nempe quò doctide præparare ipsi medicina facianda, sicut
 miles aliquis pugna perhisteria certamina. Exercitij istud genus
 hujusmodi est. Casum quemcumq; agrotantis hinc proponere. Ex re,
 latius essentiam morbi et causas et adfectam partem, si minus
 præsertim collocata, rimare: ex his indicationes, & curationem;
 imò quasi ipsum hunc curares, in charta omnem exequere, hæc
 ta, medicina, chirurgia. Dic, mihi, explicatè. Exemplo ip-
 sium, quò maxime etiam hic possum. Sed vereor ut longum sit, &
 cum his tactis, mihi nesci, ut regnum ante oculos ponere. Mene! ais:
 jamdudum aere perdisceere quidquid è re mea. Quare thesaurum te
 mihi præbe, et sic hunc dirigere secutus. Ita si vis, habe tale. Tu,
 venis annoniam undeviginti, habitudine plenus, in hincis asti,
 hincis, et fatigationem illam sedentariam incessus vegetatone
 haud satis discutiens, his aliquot gravedinosus. Somnolentus est, in
 primis a cibo, lassitudinem sentis, et inscientem corpori et animo tor-
 gorem. Succidit turbans gressus, vertigine molli membra rotantur.
 Fest, difert. Sternutat, lapsat. Jacenti difficilis cum stertore respi-
 ratio; manus pedesq; vanè jactantur et trahuntur, mox dirigit,
 vomis, capite dolet, obdormiscit; meliuscule ut videtur tibi, medi-
 cum vocat tamen, de morbo querit, et quid factu opus. Epilepsiam
 esse satis manifestum. Causam illi primitivam neyrososum otium,
 cruditatibus in ventriculo contrahendis, omnidimum: quas delibissent
 corporis non animi labores excoquere. Et ibi istis in cerebri pau-
 latim pueritiam congestam: quæ copia et acedine magis nervorum
 exortui et vicinis membranis molesta, illum humilium fulens.
 Grave hoc mali, difficile est periculosum esse, partium nobilitas,
 functionum in his et per consensum laborantium vitatum necessi-
 tas, materia maligna contumacia & symptomatum vehemens mul-
 titudo attestantur. Et quæ facile ab medicationis aggressu abs-

terreat in Hippocrati esset observatum, Ta' ἐπιληψία
ἐκ τῆς τοῦ τῆς ἰσθμῶν ἰσθμῶν, μετὰ τὴν ἰσθμῶν ἰσθμῶν: Epilepsiam,
quibus ante præteritatem accidit, mutationem recipere. Expen-
tenda igitur auzina; quæ triūm generūm indicantur, unū, ab
periculis materia evacuatione; alterū, a versione à co-
rebro; Tertium, ab hūiūdem hūi ventriculi Combustione.
Prima intentioni salisq; Minoratione saltem in paroxysmo
per acre Enema: post hunc Vomitione, sanguinis depletione &
ex arte preparata morbifica materia à toto mimis corpore,
deinde à cerebro repetita subinde expurgatione. Secūda
Fonticuli potissimum & Detones Serviana, ut Tertia medicamen-
ta omnia, quæ ventriculū et cerebrū fortificare nata sunt.
Sed et videri ratio ab initijs huic fini et morbo ipsi maxime ad-
verba est imperanda: tenuis, tenuans, sicca. His remedijs,
si obsequens aeger fuerit, haud dubie morbum natura longum
hices et magnūm hiperabis. Sed alternanda sunt ex usu artis,
et alia atq; alia medicinarū forma formulāq; pro re nata pra-
scribenda. Quod expediri ut possis, opera pretium habeo com-
ponendorū medicamentorū compendiarū & si quæ altera
promptissimam methodū tibi communicare; olim Patris meo p. m.
conceptam. Cujus ipsa verba è Cap. ult. de Medicament. Composit.
compositione faciliem hanc methodū observa. Et hęc simplicia hūi
affectū accommodata, ea in varias formas forma, auigendo do-
sin et minuendo prout morbus et medicina poposcerint. Exempla
gratia, in Capite frigido hūmido (quale nostrūm) alterando et
combustando:

℞. Signi Visci querni Drachmas duas.

Rad. Aristolochia rotūda,

in his Florentina, ana Drachmam et semissem
Calami aromatici

Galanga, ana Drachmam.

℞ol: Majorana.

Betonica, ana Pugillos duos.

49
Sem. Paoniae maris

Foeniculi, ana Brachma semissem
Flor: Rosmarini,
Sativae,
Stoechados,
Lavendula, ana Ligulium.

Si haec coquantur in q. s. Aqua communis, Majorana, Hyssopi, vel
Betonica, aut Hydromentis ad tertiam partem evaporationem, & Cola-
tura Unciarum octo addantur

Elect. Triphoenicon

Benedicti laxativi, ana linca semis

Hierae picrae Galeni Brachma dua.

Salis gemmae Brachma.

f. Enema.

Si eidem Colatura admisceatur

Syr: e Stoechade

e Succo Betonica, ana Uncia.

f. Elixopema preparans.

Si vero micquantur sub finem f. a.

Sem. Carthami,

Rad: Polypodii quercini, ana Brachma sex.

Agarici recenter trochiscati Brachma tres.

Lingibenis albi detrupitibus.

Colatura deinde ejusdem mensura addantur.

Syr. Biacnicum Andernaci Unciae dua.

f. Elixopema purgans, pro tribus dosibus.

Quod si huic vel isti Colatura adjiciantur

Sacchari albiissimi q. s.

Et coquantur deinde in debitam consistentiam,

f. Symplicis preparans aut purgans.

Eisdem simplicibus pulveratis tenuissimis et mistis cum

Cons. Flor. Betonica,

Paonia, ana Uncia.

Rosmanini
Rosanem nibranum,
Mentha, ana semuncia.

Rad. Acni confusanim
F. Ser. Bracteorum condit. ana Brachmis sex.

Syr. è succo Betonicae q. s.

F. Aestuanum.

Præter ista cum

Theriacæ Andromachi Brachmis quatuor:

aut sine hac, majore saltem Syripi quantitate,

F. Omata.

Aut, Syripi loco, cum

Sacchari albi q. s.

F. Conchitum, quod auri bractea integri ad splendore,
aem potest.

Quod si ea ipsa pulverentur dentaxat, et per se dentur,

F. Pulvis.

Qui si hohis cum

Sacchari albi pūn octuplo

minimum miscetur,

F. Tragea.

Discolito vero in Aqua Betonica, a hanc convenienti,

Sacchari hoc pondere,

Et cum pulvere s. a. misto, et siccato,

F. Tabella.

Si excipiantur pulverata

Vini Canarini, aut

Malvatici, ahusive s. q.

Et in umbra s. a. siccantur,

F. Trochisci.

Ante exsiccationem si addantur

Ambra grisea,

Moschi, ana Grana tria, quatuorve.

F. Muscardini.

Pulverata si interantur in

Amigdalanem dulcissimam,

Pistachionem,

Nucleum Pini, non rancidum, ana Una.

Cond. Salvia,

Ronismarini,

Borraginis, ana Semuncia.

Olei Stillat. Majorana Scirpulo Semis.

Sacchari conveni enter distillati quadringlo.

F. Mordih.

Si autem pulveratis affundantur

Vini albi odori libra tres;

Et macerentur dies quatuor, dein colentur,

F. Vinum medicatum.

Colatura ista si de quo per manicam Hippocratis traji-

ciatur, et distillatur

Sacchari albi Libra Semis,

F. Hippocraticum.

Aut, Sacchari loco

Melhis Arabiensis Libra;

F. Vinum melsum.

Si infundantur in

Aqua multa sesqui libra,

et vase bene obturato s. a. coquantur, & colentur,

F. Hydromel medicatum.

Si vero macerentur in

Aqua pura q. s.

deinde cum

Melhis optimi despumati triplo

Coquantur lento igne, et calide filtro percolentur

F. Mel medicatum.

Cujus q. s. super calentes cineres solitae si admiscatur

Aceti vini albi q. s.

ut sola agitatione Synipi consistentiam nanciscatur,

F. Oxymel medicatum.

Si illa ipsa Pulverata infundantur in

Spiritu vini Libra et Semis;

Postea colentur per densissimum setaceum,

F. Extractum liquidum.

Post infusionem veni si in ℞. M. destillentur,
℞. Aqua vite Cephalica, ahiore ab adfecta parte no,
mine infundenda.

Quod si extrahatur ex pulveratis per
Spiritus Vini q. s.

hincura: et in ea percolata distillantur

℞. lios Locofordina hiciida Uncia dua,
mox efficientur in Extracti solidi consistentiam,

℞. Rhula,
Si decoquantur in

Lixivij Sarmenonim,

Vini albi, ana Partibus equalibus,
deinde colentur,

℞. lono capitahis.

Eadem colatura si cum Spongia calide admoveatur

℞. fomentum.

Si tantum infundatur, aut destilletur, ex vasculi proboscide,

℞. Injunctio.

Quod si pulverata inter duo lintea infundatur, frontis
sicca, vel vino imorata applicentur.

℞. frontale.

Crasiuscule pulverata et raro panno lino vel serico
infusa ℞. Saccus

Qui si in corpore infundatur s. a. et supra caput gestetur, vel
pileo affutatur,

℞. Cuccupha.

Si Simplicium decocti colati q. praescripta inmiscantur

℞. Syr. e Stoechade

Melis Lonismarini,

Oxymelis Simplicis, ana Uncia semis.

℞. Gargarisma

Si simplicibus addita sint

℞. ad. Pyrethri

Turbith gummosi,

Em. Sinapi albi, ana Brachmae duae,

et coquantur in

℞. Hydromehris q. s.

Et colatura ejusdem mensuræ addantur

Oxymelhi simplicis unciâ chîa,

℞. Apoplegmatismus purgans.

Pulverata vero s̄

Cera q. s̄.

Excipiantur et mista hîpînorum formantur,

℞. Trochisci manfites.

Eadem simpliciâ s̄ cum

Masticheis triglo

pulverentur et panno lîneo raro illigentur,

℞. nodi hîi ad manducandum.

Tenuissime pulverata cum

Rad. Pyrethri,

℞. Hellebri albi, ana pari pondere.

℞. Erviniûm: naribus inspiratione attrahendum,
aut è pennâ in eas instandum.

Simpliciâ decocto colato si affundatur

Spiritus vini unciâ,

℞. Erviniûm liquidum, tepidum è manus vola na,
naribus attrahendum, ore aqua pleno.

Sumatur ejusdem decocti colati

Succi Majoranas,

Olei hîi, ana lînciâ;

Coquantur leviter ad humiditatis consumptionem, addat

Cera q. s̄.

℞. Erviniûm hînimenti forma.

Vel recipiatur ejusdem decocti colati,

Vini albi, ana sesqui unciâ,

Mellis q. s̄.

Coquantur leviter,

℞. Erviniûm opiata forma

Simplicibus si adjiciantur

Benzoini

Styracis Calamitæ

Gummi Anime, ana Brachmæ drâ et semis.

Tacamahacæ.

Caryophyllorum

Ligni Aloës, ana Brachmæ.

deinde crassiusculè tantum pulverentur,
F. Suffimentum, cuius super minas accensi exhalatio parti,
lore aut naribus, debet admitti.

Omnia ista sic pulverata, si excipiantur
Gummi Tragacanthi in aqua Lavendulae equati q. s.
Deinde s. a. siccantur,

F. Trochisci ad suffiendum
si misceat addantur

Carbonium Salsicis triphem, &
Ladani in aqua Flor. Tilia hquefacti, q. s.
excipiantur, et exciccantur

F. Scivilla Cyprid
Quid si pulveratorem parti uni addantur
Benzoini

Ladani, ana partes quatuor

Liquid-Ambar, pars una.

Aqua Rosacea fragrantissima q. s.
ad dissolvenda illa, et formandam pastam,

F. Caspuleta.

usus tempore in ocellam aqua Rosarum plenam injicienda.
ut igne huius subjecto sensim evaporet.

Eadem simplicia sic cum

Myracis Calamita

Benzoini

Lasura ligni Rhodij, ana Brachmis drachm pulve,
antur, et excipiantur

Balsami Peruviani Serquidrachma,

Ladani aqua Cinamomi soluti, q. s.

formantur, quoniam forma,

F. Pomum odoriferum.

quod extenit illi aliquando potest et debet

Olei Cinnic. Cerantionem, aliisque aromatici,

Guttis aliquot,

Moschi,

Sibetti, in aqua Cinamomi dissolutum, ana

Gravis tribus.

Quod si eadem iniverata simul, Ladani loco,
excipiantur

Cerae Sapij hinc factae, & aqua Rosarum ablicca, q. s.

Olei Keyrini Gracchmis Guaby

F. Balsamum odorigenim.

Linimentum, Unguentum, Ceratum, vel Unplastnum; pro majore
aut minore Cerae et Olei quantitate. Quam non modo in vehiculis
mutare convenit, sed pro medicamenti forma in ipsis etiam ingredi,
entibus. Neque enim ad quascumq. formulas necessarium est praescripto,
num simplicium pondus. Sed augendum hoc aut minuendum potest
illa ipsa, aut utendi modis aut temporis, alijsq. eo pertinentibus requisiti-
vibus. Animus etiam quis hoc capite non iustum singulorum sim-
plicium dosim in quibus recepta fabricanda praescribere; sed seu Proverbum
aliquem dare medicinarum, qui in quamlibet sese formam promte
transformet. &c. Haec secunda etiam cura dicitur: quae maxime est mo-
menti; et quam doctus diligenter curet. Nam legisse multa, nihil
nisi retinens. retinuisse, parum; nisi in tempore seivens usurpare.
Id prae memoria; alterum acris est ingenij et firmi iudicij. Non est
studium, quod non erit, quod in reminiscendo memoriam, inveniendo
ingentum, discernendo iudicium exercites magis & adjuvet, praeter
illud Casus speciales fingendi & explicandi; seu, ut loqui vocant,
puncta resolvendi. Ad hoc accedunt, si imaginari aliquem talem
tibi quis, mutare e Consiliorum scriptoribus. Sed satis haec commu-
nia in scripto adumbrari, imo ista omnia, quae juvare possunt, qui
in timore studiorum: sicut aliquis, qui in via medicij, digitum ingre-
dientibus ostendit ad ipsam metam, et qua via coequent, eundem
dicunt. Deinde quid figeret: ut manum istis et mentem admoveat.
Sed cave, ne mole hac, quae videtur, absterreare. Quid enim? tam
vana, tam multa: inquit. Nihil est: imo inaequabile, quam
cito haec suscipiantur & fiant, si tenor & constantia sis, et quicunq.
his opus tuum probes. Experire. et aetatis tuae florem cogita,
et Corpus labori, animum in sententiis ferenda esse. Quae dum

linunt, excole optimam indolem, et naturae agrum; quem Bey
feracem optimamque artem ac rem dehis, si industria aratro
sindis, et semina scientiarum inijcis, ut coemisti. Fovere perge et
maturare in suam frugem. Misere, qui aut nobis, aut negligunt!
miserandos, qui cum velint, non possunt! Ad tibi facultas in primis
ades, & parentem habes, qui uberim velis suppeditare quicquid
fructus, et eorum instrumentis, est opus. Voluntas a te est, atque etiam
in te est, quod gaudent: ut ferer, vel ut auceas patri, hortamur.
Noli dubitare, perveniet ad optatam calcem, quisquis lenis vo-
let et nitetur: et talibus utrobique oculis Jupiter annuis, Mercurius,
atque Cirijis, ipsa Minerva manum & mentem ijs, & cum ijs, mo-
det. Illa una ingeniorum se his modo fugiat, ne pervenisse
nos putem, quo asperamur. Seneca illud auctorem. Puto mul-
tos ad sapientiam potuisse pervenire, nisi praestans se per venis-
se. Non fac, mi fili.

Ego cui omnia facta cupio, cupiam, quae vultes.
tua causa, tum & Cl. ^{ma} V. Catrus huius. Propter omne aurum firmus
in amore mei, quem in te certe habui, habeo, ventilante velis
flatio vinctis modestia et comitatis tua accensum. Istas quae
serva, blandas conciliatrices non ad amorem solum, sed honorem:
ad quem, doctrina etiam allevare & manum porrigente,
conscendes, quod, ut amici verbo utar, animi ita voveo
& ominor, tuo honorem gaudio, & patria bono. Amstelredami.
a. d. Vi. Id. Septembr. cl. Is CXXVII.

Tuus

Joannes Antonides
Von der Linden

LECTORI

Cum ex Bibliotheca Nobilis et clarissimi Dn. D. goachi mi
Struppia Gelnhausen, Archiatri olim Heidelbergensis, sub
sequentiis manuscripta Clariss. Caroli Cluzis mihi communi-
cata fuerint eadem in gratiam iuventutis Heidelbergae
hii etiam adiciere placuit.

79.

Illustriss. Principi, ac Domino, Domino
LUDOVICO, Comiti Palatino ad Rhenum,
utriusque BAVARIA Ducis, et s. R. Imperii
Electori, ac Archidapifero et c.

Domino suo perpetua observantia colendo
et clementissimo

CAROLVS CLVSIVS

Illustriss. Celsitud. sua observantiss.

Illustrissime Princeps et domine clementissime, ut fidem
meam liberarem quam Illustriss. v. C. dim. Heidebergae discens
dederam: postquam viciniam Dei beneficio incoluimus rediis
illud potissimum mihi cura fuit, ut quam plurima semina
colligerem, quae Ill. ma. v. C. grata esse ex Ill. ma. v. C.
qua meus famulus per meam absentiam coegit, quaeque ab
amicis cum ex Italia, tum aliunde accepi, fasciculum composui
quem Ill. ma. v. C. nunc mitto sperans eam boni consulturam
hoi tenue et qualecunque nostrum munusculum herbarum.
Eorum vero feminum Catalogum confeci, singula suo ordine
et per classes distribuens, ut congeneres planta facilius suum
locum obtinere possint. Ad singulas a. classes additum est, quo
quaque tempore, quo loco et solo terra sint committenda
longa etenim experientia didici, pleraque imo fere omnia
felicius provenire si Autumno et ante hyemem ferantur
quam novo Vere, quoniam pleraque terra graviori fovendi dicitur
desiderant, et pauca admodum esse quae non nisi vere sint serenda
Studei etiam quantum potui, eundem ordinem in fasciculorum
colligatione observare, sideoque ne ordo perturbetur, eos circum
pecte solvendo censeo, tametsi ex Catalogi praescripto facile si
perturbetur denique restitui possit. Arbitror autem in eo cumulo
circa quinquaginta esse, quae ex Ill. ma. v. C. Catalogo ipsam desi
derare nonnulla adverti. De reliquis quae in eo Catalogo continentur
meam sententiam clarissimo viro D. no. Georgio Mario Capov. -
nempe pleraque esse quae non modo ex Germania uniuersa,
sed ne ex Italia quidem in omni loco accersi possint: nonnulla

etiam mihi prorsus ignota, et ex hisdem quoddam nunquam
etiam conspecta: sperare tamen primo ineunte Vere, et subse-
quente Autumnno circiter quinquagenarium alium numerum
explere posse, deo vitam mihi largiente. Quae vero ratione
nonnullos fructus et alias plantas ad Illamam. Te. proximo vere
curare possim, ad D. Marcum perscripsi. Itaque longioris epistola
lectione Illamam. v. C. tardium inducere nolens, a Deo Opf. Max-
novi ineuntis anni, et plurimorum subsequentiū cursum
cum omni felicitate, ut illa explere possit audientibus votis
precabor. Viennae. XI. Januarii.

M. D. LXXX.

75

SEMINA

Illustrissimo Principi ac Domino
 Dn. LUDOVICO, Comiti Palatino ad Rhenum
 Duci BAVARIAE et S. R. Imperii Electori et
 Archidapifero

missa

XI Januarii

C. D. D. LXXX

Bulbosarum

<p>Tulipa' praeocis fl. albo albo vario lacteo lacteo vario purpureo purpureo vario rubro rubro vario</p>	<p>Fritillarid seu Meliagridis Hyacinthi Orientalis folianthi Hyacinthi Autumnalis Hyacinthi Belgici fl. albo Colchici fl. albo Croci verni Jridis bulbosa' fl. lacteo vario viridaceo</p>
<p>Tulipa' serotina flore lacteo rubro</p>	<p>Oriothogali maioris annuici fl. spicato</p>
<p>Tuspi, seu corona Imp. flore pallido rubro</p>	<p>Narcissi sunifolii fl. lacteo odoratis Hemerocallidis Valentinae Scorodoprasi quorundam bal- buli supremo capite rati</p>

Præstitisse hæc omnia seri sub Autumni finem poterunt tam-
 men nunc etiam, sed statim seri: nisi quis proximum Autumnum
 expectare malit: quod sane tempus seminibus bulbosarum et tube-
 rosarum terra mandandis maxime accomodum est: et eiusmodi
 semina aliquot annis in corrupta permanere possunt: silico non
 nimium calido abserventur. Desillent vero terram seminare:
 " nequam et a lapillis sordibusque bene expurgatis, locumque
 Orienti aut Occidenti expositum: tametsi et meridionum solem
 ferant. Ferunt et omnia hortum per hyemem, præter Hemero-
 callidem valentinam quam fictili seri servariq; satius est

TUBEROSARUM

Aconiti hiemalis	Chama-iridis latifol. Pannonica
Aconiti Saurici	iridis ^{varii generis} maioris Constantinae Pol. ^{Pol.}
Aconiti fl. delphinii	iridis marina
Anthora siue antithora	Veronici Gallici angustifolii
Aristolochia legitima longa	Veronici Pannonici maioris seu Salsugii
Cotyledonis seu Umbilici Veneris	Dentaria bulbifera
Canna Indica	Pannonia peregrina
Chama-iridis latifol. Belgica variis generis	Polygonati Pannonici. qui Rusii siue lauri Alex. Matth.

Præstitisset etiam hæc Autumno feri: possunt tamen et nunc commodè terra mandari. Huiusmodi vero solum requirunt, quale superiora, potiusq; umbra quam sol. delectante præterquam et irides qua omnes ferre possunt. Obseruandum autem Aristolochiam longam, Cotylidonem et Cannam minime ferre hyemem in horto: quia de causa fictilibus potius exdenda et asseruanda. Canna primum maceranda per unum aut alterum diem, et Martio ferenda.

ARBORVM, FRUTICVM, SUFFRUTICVM

Cupressi	Pericymeni recti humilis
Myrobalani vulgo nuncupati	Vitis fides Guilandini, Amellaneis
pruui potius generis	Cisti maris rotundioris folio
Myrobalani graecorum Gram. ben.	Cisti maris longioris folio
Kismisen Indici, forte Ebori	Cythisi Maranthid et Matth.
Styracis e Libano monte	Verbasci fruticantis seu sel. Matth.
Viticis	Eriod Belgica elegantis fl. purpureo
Thuja	Teucri Suffruticantis
Tamaricis Pannonica	Stoeladis Arabica
Oxycedri, seu Cedri Lydi	Thymi cæticis
Myrti	Suffruticis alpini Chamæcedris folio
Acacia Dioscoridis	Pericymeni recti fructu nigro.
Paliuri Theophrasti	

Pleaque ex his hortum hyeme non ferunt: sed fictilibus aut vasculis, seu capsis ligneis ferenda et asseruanda, qualia sunt. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23, reliqua autem frigoris patientia: omni autem tenuis et frigida solum amant. Commodissime autem terra committuntur proximo Februarii aut Martii initio

ANNVARVM hoc est

Quae plerumque singulis annis pereunt, aut altero anno postquam videlicet semen contulerint: nonnulla vero autestate se faciunt denovo, eaq; ante hyemem: nonnulla vero primum novo vere terra sunt committonda qualia. 3. 4. 5. 6. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17.

Atractidis	floris Solis
Alectorolophi pannonici maioris	Oxijis flore luteo
Alced Amicus dand	Papaveris corniculati fl. rubro violaceo
Banma Cajirind	Syami
Bombacis seu Xyli	Solan pomiferi
Balsaminid maris Momordicid	Tribuli terrastris
Brassica florida	volubilis fl. caeruleo
Brassica monospermatidis	Lythospermi maioris. lachryma Job.
Colocinthidis arabicid	Panicis Americani
Corchori ex Cairo	Sorgis albi
Cyani varis generis	

Aliarum varij Generis

Quae maxima ex parte perenni sunt radice, hoc est in plures annos ducant, nec semine maturo intereunt. Possunt vero omnia, et novo Vere et Autumno ferri, quovis loco, modo terra apta sit, et repurgata: melius tamen Autumno gata, et felivius provenire solent.

- Alsines repentis Clausii.
- Alid peregrina Panicii
- Absinthij alpinii umbelliferi
- Arthemisia tenui folia
- Aquilegia flore multiplici
     cineris coloris
     caeruleo inuerso
     versicolore

- Astragali Montpelienisium
- Campanula lactescentis latifol. fl. caeruleo
- tenui folis fl. albo
- Campanula Trachelii maioris fl. purpureo
- Chorizophyllata montana Matthi.
- Chorizo phyllai Hamburgensis pannonici fl. albo simplicis
- Chorizophyllai montani flore simplicis rubro
- caerui coloris
- Chorizophyllai minimi alpini

Cerinthus maioris. juxta eundem biennialis est
Chrysanthemi
Ferri equini
Gentiana maioris Pannonica seu 1^a Chysii
Gentiana Pannonica 2^a Chysii
Hesperidis fl. albo
obsoleto odoratissimo
purpureo
Lauri Alexandrini vasa fl.
Lini sil. Pannonici tenuis fol. ex albo purpureo agente coruillo
Lini sil. Pannonici latifolii fl. caeruleo
Lunaria maioris Pannonica fl. albo odorato
Lychnidis sil. 2^a. Hispanica Chysii fl. rubro
Menthastris alterius Chysii sine tuberosa radice
Osmi glugstris s. Pannonici. Chysii
Orobis Pannonicus fl. albo
Primula veris fl. rubro
Primula veris elatioris flore luteo dupli
Primula veris Alpina seu auriscula Visi fl. luteo
rubro sativa
Pisi sil. Pannonici
Pulsatilla alpina fl. albo
Ranunculi Pannon. seu Anemones 2^a Matth. fl. albo
Ranunculi alpini Chysii fl. albo
Scabiosa maioris fl. albo, folio Centaurii maioris
Scabiosa Pannonica fl. rubro
Scabiosa alpina elegantis
Scabiosa seu Jaced Pannon. cap. hirsuto
Stibes 1^a Hispanica Chysii
Sonchi levis maioris fl. caeruleo
Thalictri Hispanici
Thlapi Pannonici pyrami Chysii
altissimus
Valeriana rubra.

Umbelliferarum

Quorum nonnulli perennes sunt alii semine prolato
perennant, cetera plures annua cernenda s^t
Caucalidis Hispanica Peucedani
Cumini ex Caramanica Seseli massiliensis rari
Fenula Seseli Massil. Matthioli
Fenulaginis Seseli Pannon. elegantis
Ligusticidis cachryced hisp. Smyreni Lectici
Libanoticidis quorumdam

Haec sunt, quae ex iis, quae hoc anno cum mihi collecta sunt
 tum amicis, quodque ex Italia nactus potui: inter quae pauca
 admodum sunt quae in Sprengeri Catalogo comprehenderim -
 circiter vero quinquaginta ex eorum numero, quae Ill. vobis
 principem Electorem desiderare animadverti: Totidem vero
 plantas in Ill. ipsius Cels. Catalogo comprehensas proximis
 vere et Autumno, cum aliis, quae non minus grata fore existi-
 timo. Deo opt. max. vitam mihi concedente missurum me
 spero. Multa vero in eodem Catalogo continentur, quae haud
 scio an acquiri possint, praesertim exotica illa et peregrina.
 Nonnulla contra sunt quae circa Norimbergam sponte nascu-
 tur, unde facilius accessi possunt: veluti Damagonium nothum
 Ros Solis: Illam autem vixam alibi ibidem Medicus Italus
 qui Monachus aliquando fuit: sunt praeterea nonnulla
 quae nunquam videre memini, eamque ob causam praesens
 ignota mihi: cuiusmodi Lagminum fl. coeruleo, Aspalathus
 virens, Dracunculus Matthioli, qui fictitius est, Digitalis Indica
 Lycium virens, Cortusa, Sarsa pavilla, Ranunculus
 Constantinopolitanus, Consolida regalis fl. multiplex
 Rosa citrina impleta, Paeonia alba impleta, Narcissus
 luteus multiplex flore, Hepatica trifolia Polyanthos -

Paucula porro haec quae nunc mitto,
 ut bene consulat, Ill. ma. sua Cels. do
 etiam atque etiam orabo.

Ex alio Caroli Clusii M. S. sibi
 communicato lubens commu-
 nicabat, sequentia vir Cla-
 usissimus et Excell. Dm.
 Joh. Christoph. Ayzer,
 Med. D. et Archi-
 ater Branden-
 burgicus
 Opoldinus

Annua' Planta' in horto serenda

Flos Solis Peruvianus amat terram bene subactam et stercoreatam. Caloris simul et humoris appetens

Esquestrium generum

I. Altiss. quod in Germania ad 15 pedum longitudinem excrevit

II. Semine nigrescente, et multo humilior. Saepe in aliquot caules ex una radice sese extendens

III. Semine penitus nigro et triangulari et duxiore, Gallia alba sed non enatum

I. Blitum versicolore

II. Convolvulus eduleus, qui cito serendus, alioquin semen apud nos non fit matuum

Petum utrumq; foliis latis et amplexu

4 pugis

Abutilon Arabicum

Conijsa Hypocotidis

Caucalis Hispanica

Vesicaria peregrina

Malua utraq; aspera et levis

Thlasi Creticum

mala infana

Aster Atticus luteo flore.

Planta annua in fertili

bus serenda et diligentius

tractanda

Sabbarissa ex America ante paucos annos allatum in Hispan. pos

set Alga Veneta arborescens nominari semen apud nos interdum fit matuum

Momordica mas

Balsamina foemina

Canna Indica dicta fl pulcherrima

Ocinum minimum Coryophyllum

maximum altissimum

Staphis agria

Silvastrum rotundum, flavum, nigrum, et usque

Biennales in horto serenda

Leucorium marinum maris

Stoiba Salmantica prima

Stoiba Argentalis Hispanica

Oxyris pinosa

Papaver corniculatum fl. purpureo

et altissimum Punicac passim in Moravia caesi

Linaria ex monte Gargano

Alyssum Dodondi.

Biennales ut plurimum, si

primo anno sensus terra marden

stus, nec seminis quidquam aut

florum produxerint.

Petum utrumq; Oxyris si diligentiam adhibeas, in tentum quoq; durare visum fit

Anthyrini aliquot genera

Thlasi Creticum

Canna Indica

Planta primo anno cum

adhuc tenera sunt, hyeme re

condenda: deinde ubi non nihil

adoleverint, in horto relinquenda.

sed tamen legenda

Scammonia

Thyja siue Citrus Varronis de qua postea

sciantibus

stipis

Perennes et tuberosa fictilibus

asseruanda per hyemem.

Anemone fl. albo et purpureo

Jadis genus Constantino

Jadis humilis latifolia

Cyclaminus foliis Hedera fl. albo

Spinum narum

Potyledon siue Umbilicus

Aristolochia longa et rotunda

Martagon Constantinopolitanum

NOTANDA QVÆDAM

regulæ circa culturam plantarum
variarum.

I. Quare semina quoddam citius quædam
tardius e terra exumpunt, Causæ sunt
plurimæ, quæ partim in naturam ipso-
rum seminum et eorum ætatem, partim
in solum et cœli clementiam, et in
mentiam partim in alias causas extri-
neas referre possumus: de quibus omnibus
alias prolixius et magis methodice
Evolutæ de hæc nobis tractatio instituetur.
Sed hoc experientia comprobatur ea
quæ biennium requirunt ad feminis
perfectionem raro procurrere: nisi
Autumno sata aut sane quàm tardis-

II. me vere terra mandata enascenti
Contra vero facillime proveniunt
quæ biennio elapso pereunt: ut
Sunt a priora rarissima, quæ in
terdum hominum ætatem superant
ut Peucedanum, Fœcula, Angelica est
Etsi in principio ortus tandem progredi-
untur.

III. Jam dudum a me observatum est,
magnum partem feminum exoticorum
præsertim arborum, tum quia caloris
multum requirunt, tum etiam quod
multum temporis, donec afferantur
consumatur, et inter afferendum fecer-
unt et similibus vasculis inclusa quoddam
suffocantur, præsertim in locis tepi-
diorebus diu relicta: vix ante Augustum
e terra exumpere, quoddam etiam non
nisi vere sequenti, et quoddam etiam feru-
Ob eam causam solemus fictilia, quibus
semina injunt, sub tecto hyberno figere

reponere, idque per biennium, quamvis
nihil in illis sata ostendat, vedimus
et Thymum et Laucum fylv. piper montanum,
et plura alia, 20 primum anno sese
exeruisse, et hæc patientia fruimur, res
magna parte plantarum exoticarum

III. Ad promovendum celere seminum
proventum quidam vase satis profundo et
dimidiam ferme partem replant stercore
Columbino et equino et optime verum addunt
hæcque relinquunt in loco tepidiorē vel
soli exponunt donec firmum inaleverit
et terram quoque calidiorē reddiderit
Quod si firmum in illam recondita sicut
postea riganda aqua, sicut bubulo admistra-
taque nonnihil tepida, et sic celerius enascenti

IV. Ductamnis Creticus Thymum verum
Origanum Cœsius Asopos Cilicia, et similia
Cilicia odorata et speciosa germina exotica
priusquam flores emittant, pungendi sunt
ut multiplicentur, alioquin facile pereunt
ut multa hinc hinc alibi reperita libere
viorē ærē desiderant. Nam fere eiusmodi
natura sunt Rosmarino et si arctius occludantur
suffocantur.

V. Narissii Orientales vel Constantinensis
politani non facile nostrum cœlum ferunt
et raro florent: bulbis tamen in terra suis
se admodum propagantes: quibus tamen facile putrescant
Cultus
silibi quibus vix mihi contigit) inde sicut
lis ferre annis præsertim humidioribus
eximendi est, eo tempore quando folia despo-
suerunt. Sicque per unum aut alterum mense
a terra liberi afferendi, ut nimiam sicut
humiditatem excoquant, deinde Augusti
aut Septembris vix sum fictilibus reddendi: na-
hoc dum apud nos nullo modo ferre valent.

VI. Bulbi alii peregrini, aut Hyacinthi, et nudantur. Dum vero plantae adhuc Tulipa, aut Muschavi, hyemem ferre apud sunt tenend a meridiano sole per caestus nos tolerant diligenter contacti, sed ob id defendend, et hac ratione prope duan rum rariorem copiam fictilibus afferunt, tas autbusculas cuidam provenisse audivi tis, cum eorum iacturam metuamus. Vbi Sat erit enatas prima vice per hyemem defloraverint a nimio calore afficiis diebus in fictilibus adfaruacis, deinde proximo sunt munendi, alioquin saepe exarequeunt. Vera eo loco deponere, ut perpetuo munis Passunt autem coniuncti novem bulbi. Sura sunt; nam durior est, et postea omnes uno fictili afferuari si hac ratione plantis terra a postea ad gum mums vas impetitur, qua complanata bulbi

○○○
○○○
○○○

ordint, quo dicitur districuuntur, quibus aggerende terra ad tres digitos transver fos: maiores bulbi aequali distantia repo nantur, unus in medio, duo secundum ansam vas ac duo ex aduerso: singulis vero biennis elapsis mense Julio infru ciendi, et si multiplicati fuerint fructi ut plurimum accidit: minores sem randi, qui si adeo paruisint et plurimum locus sit capax, ponantur tres pro vno singulis interspitiis: ita breui tem poris spacio multos bulbos colludemus: nam ita separati facile crescent.

Sura sunt; nam durior est, et postea omnes aëris iniurias ferre potest.

VII. Thuca sive Citrus apud Varro nem et Ciceronem. Prope thes apud Strab. ex qua mensa pretiosa et odorata admodum apud veteres finbant tempore regis Francisci in Galliam ex Canada regi one nova Francia dicta, per navarchum Rotervallium allata est. Semine nasci citur et cito crescit. Sere debet in vasis terra optima et exsibrata refectis, ut quida parta digiti semen solummodo tega tur, cumq; rigatione opus fuerit, linte o superposito rariore tegenda terra, aliq tpe semina alluta surgam ascendunt

huc
opus
con
dici
con
ime
unt
pme

Lilium Persicum

Corona regalis Dodondi

Mandragora Orientalis

Pistolochia

**perennes et Tuberosa in
horto relinquenda**

Jris angusti folia

Floribus albis Jris

Aphodelus albus et luteus ac tertius

ex Belgio allatus, bulbosus. Galeni

forisitar dens caninus siue Hermon

11 dactylus quorundam

Hermodactylus verus instar Colchici

Bulbi fictilibus asservand

Sigilla Pancreaticum

Anisarum utrumq;

Jris bulbosa ex Armenia fl. pulcherris

Jris bulbosa fl. pulcherr. versicolore

Jris bulbosa fl. Violatio

Tulipa diuersi generis

Tulipa rubro flore

Narcissus Constantiнопalitanus

Narcissi alii multiflori

Narcissus junceifolius Dodondi

Hyaacinthus Orientalis maior et minor

Itemq; tertius flore albo

Bulbi in horto relinquendi

Tulipa fl. luteo

Mefibagon bulb. Austriacum

Moly Dioscor. Homeri menceupatu

Crocus sylvestris

Ornithogallum Narbonense apud Dod.

Ranunculus Jlyvius

Lilium Anglicum

Bulbus Vomitorius Moschari Turcau

Gladiolus

Lilium humile

Flos Meleagrydis Gallorum fritillaria

Narcissus odoratus in medio puerperus

**50
Planta perennes sed hyeme
recondenda**

Stachys vera

Trifolium Asphal.

Cyanus Hierosolymitanus dictus

Crithinum

Mandragora

Mechorea prima et secunda

ficus Indica

Polium montanum alticum

Valeriana rubra Dodondi

Tarmel siue ruta sylvestris

Verbascum sylvestris foliis salicis

Leucium luteum et rubrum plenis floribus

Convolvulus Americana

Ditamnus Creticus qui tamen in Cellis et

loco humidiori non durat.

**Herba peregrina semper in
horto relinquenda**

Soldanella maxima.

Sol. montana

Christophoriana

Gnatiola vtrags

Arthemisia Turcarum

Eryngium montanum et alticum marinus

Sibantia Hispan. Ferula

Hellebor. alb.

Niger fl. incarnato

Helleb. Dodondi

Ainaria fl. odorato

Aconitum latifolium

Jauia fl. albo

Tithymallo Myrsinias.

Viola mausia simplex, tota lutea

Montago rosea

Chamaemelum plenis fl. Cattamen contingenda

Linoria Garyophyllata

Aporatum siue sheaba Julia

Digitalis fl. albo intus punctis rubris affessa

Digitalis flo. diuersicolore

Item rubra conuersionis et laucioribus vulgare

Centaureum maius Catmum cont
Asclepias fl nigro
Gonyophyllata montana fl luteo maiore
Auricula vrsi fl. luteo et rubro
Scorzonera fl. odorato
Iris slyvica
Hysopus fl. albo: alioquin quoque
luteo haberi dicitur
Leucium sylvestre Tyrolense fl
ve odoratissimo

Galega
Pyrethrum flore Anthemidis sed
bene muniendum.

**Frutices et Arbuscula
in Vasculis asseruanda
per hyemem**

Nerion siue Rhododendron utrius
Rhamnus berberis, aliis Palurus fl
Laurus
Anagris prima
Solanum arborascens, aliis Amomum
Plini
Genista tyssani.
Azadarach siue Pseudopichomorus
Jasminum utrumq; album et luteu
Apocymum vexum
Smilax aspera: quamuis bene muni
ta interdum perat hyemem

Ruscus
Myrtus omnis et impumis Taxen
tina
Guyacana aliis Cotus Thophaasti
Vibex
Aspabatus v. siue Acacia Matthioli
Sclunda
Malua arbor
Tragum Monspeliense
Rosa moschata minor
Periplocus siue Vinea toxicum sicut
dicitur.

Thomarisicus Hortensis
Gallau.

**Frutices et Arbuscula in
Solo relinquenda**

Anagris v
Rhamnus lauis
Cleaster Cordi
Olea Boemica vel potius Olagnus
Syrma fl. albo et altera fl. puniceo
Lilac math. sed male depictum
Rhus obsomiorum Gallicum
Pulmonium Monspeliense Dodo. Lytius
Ceratia sylvestris, uulgo arbor Juda Catimus fl
Semina qua tarde admodu
et nonnunquam altero anno
primum erumpunt
Paeonia Constantinopolitana
Tulipa
Hyacinthus Orientalis
Rhamnus v. aliis Palurus fl
Narcissi exotici
Mandragora
Laurus ex Ethiopia qua aliis est paeonia
Indica nonnullis phaseolis Indicus
Granum Paeonia minus, rubrum, nigras
macula, figura cordis notabile, quod granu
um vehementer purgat.

^{et inveni hinc et inde hunc librum}
Diffinitio vel transmissio, ut in dictionariis. Anis per unum suum
caput in hinc et ex hinc. Galeni in 7 lib. de sympt. differ. ^{vela Finis}
^{in in 14 lib.}
folio 50.

Norma morborum.

Hoc ego suo pro rebo, quibus in seruo rebo, in me in
victor, semper ego in me. Hoc ego in rebo.
De Caspale de Somb, Salmarq. 1589. in suspensione
^{vela Finis}

Deum Solus
Cuius est p[ro]p[ri]et[as] in rebo, in me in
Spirituale,
Rustica gens et optima flens, et pessima videns.
Vigentem p[ro]p[ri]et[as] in rebo, in me in

Uterque febris a feriendo
in quibus a tuos 2 d
ab ipm tuos dicitur
Quia Furlusij n. m. r.
in Aphor. filio. 92.

Febrim hincis generalis.

<p>Aphorisma Horkim Putrida Sanguinaria Cholera Phlegmatica Aguida m</p>	<p>Febris</p>	<p>Maligna Composita Curativa periculosa Variata et Morbida Chirica</p>
--	---------------	---

Horripilatio nulla sequenti m. h. h. h.

Sunt et in dicitur febres Aphorismo.

I Aphorisma habet novam species quae referuntur
ad dispositiones animi tanquam ad suis causas

Angustia
 Tristitia
 Astimulatio et agilitate m. h. m. h.

Aphorismes Vigilijs

Somno non temperato
 tranquillitate: ore sui quiete m. h. m. h.
 Tristitia
 Quiddio m. h. m. h.

II Se in dicitur Aphorisma habet septem species quae
referuntur ad dispositiones corporis

Dolore sui corporis
 tranquillitate sui quiete corporis

Aphorisma
 Quiddio m. h. m. h.
 Dolore forti
 Sui corporis sui corporis m. h. m. h.
 Tranquillitate sui corporis m. h. m. h.
 Sui quiete sui quiete m. h. m. h.

111
Tertio sunt tres species Aphorismorum cumque
vult ad res ut porras quae non sunt
arborum non thuris neque quicquam vis
vulturum a ^{profectu} sunt.

Aphorisma ^{profectu} a mixta in dicitur
et 2 solida sunt sui generis in his et in vobis

1111
Quarto sunt tres species Aphorismorum cumque
vult ad res quae in vulturum de foveis, no sunt
vulturum

ex adhaerentia ex tui generis in dicitur
finit sine ab aspectu solis sine ab aspectu
vulturum a fermentum vulturum et
vulturum
ex foveis de foveis vulturum vulturum
ex vulturum ex vulturum

Et sic in his vulturum vulturum vulturum
Aphorisma foveis ex vulturum vulturum
vulturum
Aphorisma vulturum ex vulturum vulturum
vulturum

Febres in generah.

<p> <i>Quarantena</i> <i>Putrida</i> <i>Febres continica</i> <i>Intermittens</i> <i>Febres acuta</i> <i>Febres chronica</i> <i>Phlogistica</i> <i>Sanguinea</i> <i>Putrida pura</i> <i>Putrida mixta</i> <i>Causa diu phlogistica</i> <i>Artificiosae sunt febres phlogisticae</i> <i>Cupidos et Lipparia sunt quibus ex</i> <i>phlogistico gubundis ex Cholora</i> <i>Febres simplices et mixtae.</i> <i>Febres simplices mixtae et phlogisticae</i> <i>Febres diu et mixtae mixtae phlogisticae</i> <i>Intermittens</i> <i>Febres simplices mixtae sunt quo tibi in re</i> <i>intermittens</i> <i>Primum generalem que eximiam et venios.</i> <i>Cum tunc sustantia sustantia et sunt huius</i> <i>illis et quodam intermittens huiusmodi</i> <i>Febres simplices et mixtae et phlogisticae</i> <i>phlogisticae.</i> </p>	<p> <i>Asina</i> <i>Sinorha</i> <i>Febres in pisi me</i> <i>Phlogistica</i> <i>Febres phlogisticae</i> <i>Oraculo et phlogistica</i> <i>Febres phlogisticae</i> <i>Huiusmodi</i> </p>
---	--

De dolore Capitis.

Amigerra

Cytha tra. i. dolor in toto corpore

Cytha arg. i. impis dolor.

Cytha loyoma. i. impis yoma

Etiam dicitur a cythra yelura. i. yelura.

Soda i. p. i. dolor in toto corpore

Quinim de ad similitudinem omni

Mano paria una partem impis dicitur.

Quinim i. dolor impis quoniam dicitur in impis

Sit fign

Verigo

Sabat

Somus

Vigilia

Sopor

Fluor

Muna

Libingia

Abvitas

Stomachus

Lurib

Horos amor

Stomachia

Convulsio nervi

Convulsio

Epilepsia

At yepozia

Anahepsia

Parulifis

Spasmus

Wemor

Zerkigadu

Wetira

De visis in hinc omnia
Anthonia omnia

Cyphalonia
Cetera omnia

Portus
Sobol quinnimo
Vigala in omnia

Stanta
Curo pignora
Fijula carminibus
Evidens fubris

2 De rebus in hinc in omnia
Cetera in hinc in omnia

3 De rebus in hinc in omnia
Cetera in hinc in omnia
Cetera in hinc in omnia

Stanta in hinc in omnia
Albige in hinc in omnia
Vigala in hinc in omnia

Sobol in hinc in omnia
Cetera in hinc in omnia

Quivis hinc verum est progressus.

Primum hinc verum est

Primum hinc coloris verum est

Secundus hinc verum est

4

Vita est illa palmarum in omni

5

Conspicua piperis est ea quae vita.

Calamita

Delictus inquit

De hinc est verum arabum est inquit

de nocte et non de die inquit et de nocte

De hinc est verum inquit inquit inquit

De hinc est naturalis inquit inquit inquit

De hinc est obliquitas inquit inquit inquit

De hinc est aliquam quae hinc est hinc

De progressu inquit palmarum hinc.

Primum de palmarum

De progressu palmarum hinc et non Arabum

De progressu palmarum hinc inquit inquit inquit

De hinc est inquit

Contra hinc palmarum

De hinc est inquit inquit inquit inquit

Contra hinc inquit.

- De influenza palpebrarum
- Conjunctio palpebrarum ad minimum oculi
- De probo stini verruca in oculo. ^(in oculo)
- De purgatione in palpebris
- De pruritu palpebrarum
- De morbo et ad hunc palpebrae palpebrarum
- De casu palpebrae
- De ulnibus fissuris palpebrarum
- De granulis palpebrarum
- De ordo in oculo et palpebrarum.

Anatomia auris et cognitio.

- Surditas
- Humilis aurium, sibilus aurium et sonus facies
- Dolor aurium
- Sanus aurium et vitia
- Fluxus sanguinis aurium
- Cyphalio auris in remissa et in demissa
- Aphosia in rudis auris
- Verues in auribus.

Passiones nasum.

- Anatomia nasi.
- Humilis coloratus
- Fluxus sanguinis nasum.
- Catarrhus
- Vicia nasum
- Amorbus et, Polypus

Am. Seruana oris, Inguis
labore, maxillae et morbis

Dentalis Inguis
Malignitas et inflatio Inguis et oris
Aphthosa Inguis et oris
Lamella sub Inguis
Ulcer et quistulæ Inguis
Foveæ oris et antrahit
Crepidula Inguis et oris seu labiale
Longitudo et paruitas Inguis
Inflatio maxillæ
Cancer in maxillis:

De agnitionibus furis:

Diphtheria
Morphæa
Inflatio et tumor
Gutta rosacea
Læva
Vulnus
~~Ulceratio~~
Cancer
Fistula
Rinobudo
Serpigo et micropigo.

Analeisomia dantis et gingivae
 Dolor dantis
 Gingivae in toto et apertissimo
 Corrosio dantis
 Fopula et corrosio gingivae
 Corrosio in dantis
 Puncta facta dantis et gingivae.

Analeisomia gutturis et palati
minime et de foris palmaris
 Spiritus in dantis et palati
 Vinca
 Panicle, vel lignum
 Cypis
 Anapleuria
 Phlegma
 Pons phlegma
 Altra
 Phlegma

De pappionibus oculis
 Dolor oculis   Dissolutio oculis
 Cautiam   Pulsus oculis:
 Vermis oculis et motu et hypolemia
 Simropi,

De passionibus mercurii
Lardis lardis
Lardis refrigeratio
Lardis asperitas vel asperitas
Asperitas mercurii
Lardis
Cancer
Figuola.

De passionibus Mercurii et Cerebelli:
Lardis
Impedimentum mercurii de glanctis
Solimuntis de glanctis quibus p. asperitas
p. m. p. asperitas Cerebelli minima
Lardis ad mercurium

De passionibus Cerebelli
Mala et impeditio Cerebelli
Lardis Cerebelli
Cerebelli Cerebelli
Hidropis
Lardis
Fluxus Cerebelli.

De passivitate Panarthi et pluri

Materia Panarthi complexivis

Debitus appetitus

Appetitus raminis

Religiosus

Enochianus et verus appetitus

Fanus sinuatus

Noninvenit fides

Quiribus

Singulis

Vanitas submissiva et fustidus

Vomitus

Materia d. suspensio Panarthi frigida et humida

complexiva in appellatione Capitis et

mala complexio mlti Lemo et dolor

mythi.

Panarthus mlti fustidus et fira

Panarthus frigidus et humidus

Regeneratio appetitus Panarthi

Endigestio Panarthi

Agrosina Panarthi et altera

Vanitas Rigitus et Ventositus fca Panarthi

Aberminatio Panarthi

Appetitio Panarthi

Multihumida virtutum

Vanitas magna in Panartho regione mlti

Diveris Panarthi

Columa passio

Inflatio Panarthi

De passionibus miserabilibus
et miserabilibus

Dolor miserabilis a ventositate
Dolor in a ventositate in superius quam in inferius
Aeris miserabilis
Humor sub regione miserabilis
Styphritas miserabilis et constipatio
Fluxus miserabilis
Fluxus miserabilis humorescentis
Zionaria
Divergentia
Divergentia
Liam
Humorescentis
Dolor et horrida miserabilis et miserabilis
Colim
Aeris
Aeris horridus et fluxus illud et ventositate
Excrementis miserabilis
Cyperis vel exilis am
Apostema Am
Cauda mala vel fons in vivo am
Changere
Mullificationis Am
Fignum in ano
Zionaria in ano.

28
De passionibus phtis.

Multa diffusio phtis ex qua phtis
infernum sanguinem generat et phtis
et subit

Dolor et mala complexio phtis
Apostema phtis

Divitis phtis et oppellio. Siue phtis.

De passionibus hemic.

Dolor hemic et dolor hemic

Mala complexio frigida et hemic

Mala complexio calida et phtis hemic

Apostema hemic

Ulcerum hemic et Vesicula

Calculus in hemic

Dolor hemic et hemic

Dolor hemic a lupo et a phtis hemic
michi phtis et phtis hemic
a hemic.

Dolor hemic a phtis hemic hemic
phtis hemic michi hemic hemic
hemic et michi phtis hemic hemic
a multa complexione hemic et phtis
hemic.

De passionibus Vesicae et Vaginae
Sanguinis, Cuius
Distributio
Diffinitio Diffinitio
Dicuntur et ex his viciis per no voluntatem
De mirigandis in toto
Ardor in Vesica et vagina
Apostema in Vesica
Esteris sanguinis
Viciis in Vesica et vagina
Culicis in Vesica et
Ardor viciis et viciis ab nitore in toto
Ardor viciis et viciis ex parte Vesicae
mirigandis.

De passionibus membrorum genitalium
in viris et mulieribus omnium partium
Gonorrhoea passio
Ardor in his
principium
pollutio
Frigiditas membrorum genitalium
Strenuitas seu impotentia ad generationem
Elongatio et brevitas vaginae et mirigandis
Viciis
Apostema, Durities vaginae vel penis
Apostema
Ardor vel in toto

Hermin

Herma ruytiva
 Origo ditiuade
 Hincor descendens ad testimto sinistra
 A p[er]suna in Triginie
 p[er] h[oc] et d[omi]nio a v[er]o p[er] h[oc] in f[er]re
 f[er]re f[er]re
 Color in p[er] h[oc] f[er]re et in e[st]ro op[er]e
 S[er]re et f[er]re d[omi]nio in m[er]re
 d[omi]nio et g[er]re m[er]re et v[er]o
 in m[er]re
 ruytiva m[er]re
 p[er] h[oc] m[er]re m[er]re in m[er]re
 p[er] h[oc] m[er]re m[er]re et d[omi]nio
 p[er] h[oc]

De p[er] h[oc] m[er]re

S[er]re et d[omi]nio m[er]re
 p[er] h[oc] m[er]re et d[omi]nio m[er]re
 g[er]re m[er]re
 p[er] h[oc] m[er]re
 p[er] h[oc] m[er]re
 De m[er]re fluxu m[er]re
 Fluxu m[er]re
 Fluxu m[er]re
 Co[m]m[er]re m[er]re ex ab[er]re

Opilatio matris
Ergotus matris
Apostema matris
Mola matris
Suffragio matris
Vulvera matris
Ventre situs in matris
Mola in matris in inferioribus
partibus et per foramina matris et
in superioribus in inferioribus partibus.
Causa huiusmodi
Retentio foetuum
Grua et sicin.

De oculis hinc apparetur
in oculis hinc

Hernia
Hernia oculi
Gibbositus
Vulnus sui curatio in oculis
Chyloma
Dolor in oculis
Fistula
Siccin
Crua
Grua
Judicia

206

69

Idem cum scilicet membri
Debitus in artibus
Luffido in artibus
Contractio quilibet membri
Empulsiua motu digitorum manus & per
in ista parte facta cum ungue
Venerat brachiorum manus pedis, singulis
venerat de omnibus membris
Luffido vel in quibusdam in motum
venerat quibus singulis vel per
Venerat pedum manuum & brachiorum
membris
Sopor in artibus
Sed hinc motus in artibus
Diversitas in membris.
Fractura ossis, vel membri
Cruris in quibusdam membris
Fissura in quibusdam membris
Distorsio ossis à loco suo
Morbus animalium venenosus
Morbus canis rabidi, hinc de omnibus animalibus
Morbus sanguinis à venere
Ergo per se vel per hunc Aristotelis.

De yussu uicij entenuis de
Apostolice uicij et yussu uicij.

Rubedo apparet in sup finis in his uicij
et yussu ad similitudine hoc uicij rubedo
verum in omni ubiqz uicij uicij uicij
mum et yussu uicij uicij uicij uicij
uicij uicij et uicij uicij uicij uicij.

De yussu uicij et uicij uicij uicij uicij

Corruptio uicij

Sumbis et uicij uicij uicij uicij

Sumbis antiqua et uicij

Sumbis uicij

Uicij uicij et uicij uicij uicij uicij

Uicij uicij

Uicij uicij uicij uicij

Uicij uicij

Uicij uicij

Uicij uicij

Uicij uicij

Formis uicij uicij

Uicij uicij uicij uicij

Uicij uicij uicij uicij

Apostolica uicij uicij uicij uicij

Uicij

Calandula

Syrphidula

Boh galar

Amor

Chivofitas

Prunich

Sap sathaphati sume papate viberat
Cim naph in viberat hinc hinc et al a Mer
Moxima n albora Jami

Verrin

gatta vofura

Pannvilm

Helusio ignis et aqua

Vloratio, Vulturatio

Aloyania

Simon

Frimis

Yekimih

Fur fimas

Caribos

Du vinas mptih

Yoloy m lora non appropiata.

De morbis vniuersibz omni
membro appropriatis.

Mala vniuerso in toto corpore q. mala et
sua. Aut humida et frigida.
Superabundantia phlegmatis
Exaltatio vniuersi calis corporis et lassitudo
Dispositio vniuersa: s. flamma vniuersi corporis
a malis vniuersibz
Morsus a mala complexione frigida et
sua vniuersi, quibus, s. vniuersi et
Exaltatio
vniuersi vniuerso vniuersi vniuersi
vniuersi et vniuersi vniuersi
vniuersi
Morsus vniuersi corporis
Exaltatio vniuersi.

F. i. m. s.

Cum vniuerso libro scripto
Anno m. d. c. lxxviii
Mense septembris
Die 15. 70
Mense sept.

Callus, qui equorum ...
... 20.

• Catta vel pica Der solham geluch der schwangeren frauen

• Clavus Ein angriffen, Tumor auf ...

• Comitialis morbus vel Herculæus, Dis fallendi furctus

• Condyloma Ein Arborescenz, Ein Gantzorn Im ...

καθημερα Copialis quædam ... Aph: 5 lib: 3 Heft

• Delium Traumbild, abredung

• Dysenteria Dis rotze rufz, Blut vber, Blutgang, ...

21 D Vinum Amygd

• Dysiphia Entzündung ...

• Dysuria ...

... mit nicht ...

• Elephantia Malozey, aufsteigkeit

• Entrore Der gemuch ...

...
...
...

• ...

• ...

...
...

• ...

... te ...

• Epilepsia idem quod morbus comitialis

• Epiphora Lacryma Der Auges fluch

...
...

• ...

• ...

• Febris Das kalte ...

• Fistula Die fistel ...

• Febris ...

• Fur fur ...

...
...
...

Inoculatio Arborum ex tas
libro de natur. pueri regi
Pöbocob raris pag 37. editio
Graeca. In latina Cornarii
pag. 48.

Faint, illegible handwriting, possibly a title or reference.

Handwritten mark or symbol, possibly a stylized letter or number.

f Basin Nervid, Satz intelligitur et Flange

68

Capitulum in summa Tabularum
precedentium principia sunt.

1. In realibus regularibus, quae reliquorum norma, nullus
angulus circumscriptione agnoscit. Propugnaculi minoris esto.
2. Nulla linea sine Defensoria, seu Defensa, longior 60 pe-
licis Senariis.
3. Nulla Defensoriarum linearum Pari infra 4 vel 3 ⁷⁰⁹⁹ part.

Ad his principia cum deflectitur, quod tamen in realibus
regularibus fieri non debet. Fortificatio evadit debilis.

1. Cum anguli Propugnaculorum acutiores sunt justo.
2. Cum nulla linearum Defensio, vel ubi duplex requiritur, simplex, est.
3. Cum linea et Defensoria et Defensa longior.
4. Cum fossa fortis inbaset, quod tamen evitari non potest.
5. Cum fossa vitio laborat, et vel succi est tota, vel angustior,
vel non satis profunda.
6. Cum mons vel collis Vallo minuet, id quod ex accidente
Fortificatio ~~causa~~ quandoq; contingit.
7. Cum ex uno puncto, atq; eadem linea parte duplex duplex
Defensio.
8. Cum nulla Defensoriarum instructio.

Hae in commodis quando laborat Fortificatio, adjuvanda est
vel Praerogationibus transmissis, vel operibus aliis, in ipso
vallo et fossa exstructis.

ARCHITECTURA MILITARIS
occupata in fortificatione

In castra fortificatione
Defensio

Realis

Regularis, quae aspergitur usque ad
84 et distat ab hoste usque ad
uniformitas in omnibus, con-
angulis

Regularis, cujus latitudo est inter 60 et 90 per linearum lineas, facienda tota est Tabulis linearum fortificationum.

Alia interius, periculisque est Tab. quam angulus triangulatus indicat, unde linearum angulo adiacentem fortificationem petenda.

Realibus angulis, 75 et 90, quibus fortificationis fit est Tab. Valis continuando neq. ad unum formam.

Estarius etiam cum realibus non fortificata.

Necessario et ab ortu ad loca se. debitoria

Non realis, quam adimplet Praemissiones
transversaria, et tendenda

Instante dum in bello in
locis quibus conz

Sabentes de-
fensionem

Abz propugnaculis, ut Fortificatio est Tab. W. primum est Cornicula.

Alienam Formam linearis ad linearum ex angulo propugn. à 15 in 40 part.

Formae subterranae circumvallationem, vulgo Fossile, ad necessitatem aliorum operum, gloriæ, et præcipuè.

Reducta, quædam Polygoni a. s. et b. part.

Appropinquatione longitudine plerumq. 30 part. fiant.

Abz defensione vulgi de ha

Formae: Non tunc competitio contra
obsequio defensionis atq. oppositio, cujus
indicialia

Cum defensione

Forma propugnaculis

Quadrangula est Tab. W. Cum Polygoni a. s. et b. part.

Quinquangula est Tab. V. Continua

Quadrangula est Tab. W. Cum Polygoni a. s. et b. part.

Quadrangula est Tab. W. Cum Polygoni a. s. et b. part.

Quadrangula est Tab. W. Cum Polygoni a. s. et b. part.

APPENDIX.

Ut in Figura si in ordine accidit quando pot opus sit castello, quod
statu in forma quadrangula et quinquangula erigatur Realiter, duobus pro-
pugnaculis urbem, reliquis campum spectantibus.

2. Ut fluvius vel mare ab una parte alluat, Quis cum circumstantia
cum ratione varianda nominat Fortificatio. Ino & potinetet
iste casus, quando propugnaculum propugnaculo superstruatur.
Ulysi nominant fabaliter hunc statum.

Nonnunquam Figura includuntur vallis rotundis, nisi vel cum propu-
gnaculis antiqua forma extruatur, vel propriis sine propugnaculis.
Qua omnia nisi ad convenientem Figuram redacta fuerint, forti-
ficatio nempe suscipere apta non sunt.

Non raro in Irregularibus inordinatioribus angulus si circumferen-
tia minus est 90 gradibus, in quo casu adhaec procedit Fortificatio
i Tab. W existente angulo inter 90 et 80 gr. Hac tamen legat linea
utrimque adjacentes Reales sint longitudinis.

Inter 80 et 70 angulus et ipse i Tab. W fortificari potest, si linea
Reales fuerint longitudinis, utrum cum propugnaculo bifurcato.

Postea vero 70 gradus quicunque fuerit si circumferentia angulus
ad fortificationem propriis ineptus est, quod etiam fit
quoties angulus modo dicti linea non Reales adjacent.
Isti ergo huius Irregularioribus transossari prospicere
oportet.

De iudicio urinarum, & quid proprie
quilibet color significet.

Diese 3. nachfolgende farben bedüeten Verbrandte
fruchtbar.

1. Schwarz als dinsten. 2. Schwarz als ein loy. 3.
Brau als blüß.

Diese 4. bedüeten ein Abstreifung der Larung.

1. Weiß als raffer. 2. Weiß als ein durffstlig loy.
3. Weiß als milch da die butter von ist. 4. Blüß als ein
Eamolb farb.

Diese 2. bedüeten ein mittel der Larung.

1. Blüß als flüßwasser. 2. Blüß als brüß, so flüß
sch gebrüß ist.

Diese 2. bedüeten eine volkommen Larung.

1. gold als eine stün 2. gold als ein blüß affel.

Diese 2. bedüeten einen anfang der Larung.

1. roß als blüß gold. 2. roß als stün goldt.

Diese 3. bedüeten eine beste Larung.

1. roß als brüßere saffran. 2. roß als satter saffran,
3. roß als ein flammes dyß furet.

Diese 3. bedüeten ein abgang der Natur, und

— alle natürliche kräfte in rückung.
1. kobersarb. 2. ein farb, als dinst wasser neten,
3 grün als kraut saff.

Schwartz farbe.

Die schwarze farbe ist Vor Vorbrunst, abgang natur:
lyf, Kräfte, und Vermischung ethischer schwarzer ma:
terien.

1. Fein schwarzer farbe, und vil mit einer schwarzen mate:
rien am besten in einer feinen feine, bedout
weil das saure und betäubung der Vorbrunst.

2. Schwarzer farbe, mit einer feinen grobe, bedout
die große brunst der lung und brust, auf ge:
müßlich der holt.

3. Farbe der gum roter grün ist, und darvon schwarz wird,
bedout die todt, dar von bedout ein überflüssige kalte,
dar da respicirt die natürliche feine.

4. Farbe der la schwarz ist, und die flüßige gefarben
wird, bedout die todt.

5. Farbe von einer feinen, der linden schwarz ist und
oben lauter, bedout daß sie sehr in naturliche
flüßige von krankheit.

6. Schwarzer farbe in einer 4. tägigen feine be:
dout die krankheit feine.

Die weisse Farbe in einem Fieber so I Krancker
schwärt am facht, als I rücker, ist ein Zeichen
das der Tod nahe sey. 8.

Weisse Farbe.

Weisse Farbe, welche aufsteht vor dem Tod, ist
falsch, von gebrüchlich natürlichen Fieber, von der Feuchung
der Lungen, von Abgang der Kräfte, und
von Abweisung als in I veses. Ein weisse Farbe
mit einem blühfarblichen, bedeutet ein Verstopfung
des Fiebers und die Gallende feucht.

Ein weisse Fäulnis Farbe, bedeutet ein Verstopfung des
Mittels, blühfarblich das angefüllt, und Fieber mütige
heit als Fieber.

Weisse fleimige Farbe, bedeutet ein Verstopfung
gröber und Engerarter materi oder Schleim.

Weisse Farbe der Gall blühfarblich und röthlich da
wenn es ist, das bedeutet gelbte der Nieren, und
was da der Farbe durch geht.

Weisse Fleckige Farbe, ein wenig auf blüh. 5.
falschgenügt, bedeutet ein Fieber in der Lunge
und Blase, ob du aber wissen wilt, ob dasselbig
Fieber in der Nieren oder Blase sey, so wird acht
am Ort, in der Lunge oder Nieren ist das selbe roth
so ist der Fieber in Nieren, ist der Fieber weiß, so ist
der Fieber in der Blase.

Diejenige Weinrose und die der Lary, bedeutet die Schweine-
pust Heelica genannt.

Bleichfarbe.

Ein jeder Lary, der da gar bleichfarb ist bedeutet
den Todt.

1. Bleichfarber Lary, der ein wenig schwarz ist welcher gar
die grün gewesene bedeutet den Todt.
2. Lary, der der Oberste Theil bleichfarb ist, bedeutet die
fallende Lust, und anderer Theil gar nicht blühet das
Lary.
3. Der Lary, so ein wenig Theil bleichfarb, so ein
wenig gelblich ist bedeutet ein großer Chafferpust.
4. Ein bleichfarber Lary, mit viel Köpfflein und
Bläblich, bedeutet ein breust gepusht oder Lungepust.
5. Lary bleichfarb, und ein wenig auch gelblich ist
oft, bedeutet ein auf Lösung natürlicher Lust.
der.
6. Bleichfarber Lary, der ein wenig und oft gelblich
bedeutet, die kalte Feuch, und blasse Feuch
der Blase.
7. Bleichfarber Lary in der Krafftzeit Phthisis
bedeutet den Todt.
8. Bleichfarber Lary, dessen viel Stück Lary an
Lary, bedeutet großer Schwachheit der Lary.
9. Bleichfarber Lary in der Lust phreasis.
bedeutet den Todt.

Grüner Farbe.

1. Grüner Farv, in einem Poreken feben, bedeutet 1. sehr kalt.

Grüner Farv, das einen Ritz, bedeutet das Krafft 2. Und über alle Poreken kalter fougte (in der Natur)

Grüner Farv, so viel ein müssig dem der magt 3. Klage, und das das Andry am boden der (wölck = kein fott, bedeutet das der müssig große getrunken fott.

Grüner Farv, mit einem Grünung (in der Natur) 4. taubfug phrenesi, bedeutet das sehr kalt.

Roth Farbe.

Roth Farbe das farab bedeutet gemäßig ist, das mit allem, das oft in der Natur fougte sich ab regnet, das der Farv rot ist. das wegen der feuchte Richtig der fougte.

Chust.

Das farv wirdt rot in kalter Brandstrey, als thepfe stung Zwitter, der stutten der kalte und der dämmen der phlegmatiften kalte fougte, welche magt das die rotte Cholera nicht mag in die dämmen gefte, wirdt fister fougte gebücht final zu der Natur, das der Farv rot wirdt.

Ein rotter Farv der also bleibt in Brandstrey. der Landen, bedeutet ein fougte großer Lauffen.

2. Ein Jarz der roth ist, und auch also bleibt, ist nicht
 gar am boden in diesem Jarz zu finden; bedeut
 das Todt.
  3. Ein rother und trüber Jarz, bedeut ein geywess
 das Leben.
  4. Ein rother oder arbor Jarz, das wenig ist und viel
 frucht bedeut das Todt.
  5. Ein Jarz der roth ist, und der Jarz windt, das be-
 deut das geywess und langzeit.
  6. Ein rother Jarz gemischt mit schwarzem, bedeut
 ein geywess das Leben.
  7. Ein rother Jarz als ein roth, bedeut febes
 ephemeris.
  8. Ein rother Jarz der dick ist, und so du das
 Glas ansehest, und siehest ein gelbes sand an der
 obersten theil, gleich als wenn man gold bedeut
 die goldader. Das ist die theilung der
 theilung der Jarz, unter welcher die andern
 alle beginnend sind, darauß du ein
 andern theil der Jarz magst.
  9. Von dinge die im Jarz befallend werden.
  10. Von dem Circul.
- Der Circul ist nicht anders als der obertheil
 im Jarz, und bedeut die geywessheit das
 Leben.
1. Ein dicker und grober Circul des Jarz be-
 deut

deut' Lösung des fin' drey' Heiß' des' saure, das
des' dreyer phlegma vitrea genant.

Ein Circel Vielfarb' und' erod' in seiner Substantz 2.
bedeut' Lösung des saure' in wenig' des' dreyer
gellichte.

Ein Circel Roisfarb' und' subtil' in seiner Sub- 3.
stantz, bedeut' das' das' saure' dreyer dreyer
des' dreyer dreyer, das' Melancholischer dreyer.

Ein Circel Blinfarb' und' dreyer Substantz, 4.
bedeut' die' alle drey' dreyer, des' od' bedeut' ein
Vorspoßung des' dreyer wenig' od' drey.

Ein Circel grünfarb' und' subtil' in seiner Substantz 5.
bedeut' das' dreyer dreyer.

Ein Circel der' die' dreyer bedeut' der' dreyer, 6.
dreyer dreyer saure, Catharrum.

Desaun im Jary.

Die' Mater' des' dreyer ist' auch' anders' dreyer
des' dreyer, dreyer dreyer dreyer dreyer, dreyer
dreyer dreyer dreyer wie' du' dreyer dreyer
an' die' dreyer dreyer, dreyer dreyer dreyer
dreyer, oder' dreyer dreyer dreyer dreyer
so' wirdt' dreyer dreyer, also' ist' dreyer dreyer
wie' wolle' du' dreyer dreyer, dreyer dreyer dreyer
dreyer dreyer dreyer dreyer dreyer dreyer
oder' dreyer dreyer dreyer dreyer.

Das' dreyer im Jary ist', dreyer dreyer dreyer dreyer.
grollich, auch' dreyer dreyer dreyer dreyer dreyer
dreyer dreyer dreyer dreyer dreyer dreyer dreyer

2. Subtiler saum des saums und subtiler bedient sich
des langes des saums, dz. saum hat den
leben

3. Ein schwarzer saum des saums dorthin be deut
die schwarze saum. Ickerus niger, der Melancholi-
sche saum davor ein davor ist, davor
von blut und der leben, davor der Melancholi-
sche saum nicht mag du davor mit gefort, gefort
haben sich du davor davor, davor saum.

4. Ein grüner saum dorthin oder gelb, alle saum
bedient gelblich, der leben, die gelblich, davor
haben die davor in der wasser saum.

Blut in dem saum.

In dem saum be gibt sich das blut in dem saum
ist, das selbe ist etwas davor etwas davor
mit.

1. Blut in dem saum das da grob ist und glotzig und
nicht davor, davor, davor, davor ist davor
davor davor davor davor davor davor davor
davor.

2. So davor blut ist, davor davor, davor
davor davor davor davor davor davor davor

3. Blut in dem saum das nicht davor ist, und schwarz
am davor ist dz. davor, davor davor blut
von der davor davor.

4. Davor blut in dem saum, davor als ob davor in davor
davor davor davor davor davor davor davor
das blut davor davor davor davor.

Davor blut.

Lauter blut im farnz mit spureten und spure 5.
der refferen seig farnz, bedut das blutflanzig abg
der loben.

Dandt im farnz.

Rotter farnz sandt im farnz mit spureten im rüchz 1
bedut der sin in hndz.

farnz sandt und rot im farnz mit louchung des 2.
spureten im hndz, bedut das der seig in hndz
spureten und der kranz seig.

Woi farnz sandt in dem farnz, der zu bodz 3.
fals so spureten ist und die maest bedut der
sin in der klanz.

Rotter wleiner sandt des farnz in einem farnz be 4
drit eine kranzante kranz.

Rotter sandt im farnz ofe im farnz und spureten 5
der kranz bedut farnz der loben und der
kranz.

Der Natürlichen farnz im farnz.

Es war gibt sich das der natürliche farnz des
kranz oder der kranz in dem farnz ist.

Der Dant in dem farnz so an zertlichkeit ist, 1.
in dem hndz bedut das der mann und der
farnz miteinander gefarnz haben.

So der farnz im farnz grob und glosig ist 2.
so bedut der farnz das der farnz im farnz
glosig hat, und abnuel gefarnz vll der der
Natur, dader der zu farnz manufarnz
kranz farnz erfolgen.

B. I. v.

3. Der Saun der da steh auffimt, bedüt die
Annehmlichkeit, nach welcher gemein-
lich kommt ein Kropffung naturlich
frucht, vel Hectica senectutis.

Blaslein im Saun.
1. So da ist ein grosse Blase in dem Saun, oder
der selbigen Kind, bedeutet wan der Saun gewis
satt, bedüt das der Saun langwierig sehet.

2. Ein große Blase auf dem Saun, und so du
das Saun blas nig oft auf eine Seite, das
ein Blas auf selbigen Seite sehet, bedüt
dies viel wein im Leib, da der grose
ffromtzen antsetzt.

3. Ein große Blase auf dem Saun, bedüt ffromtzen
in dem Saun und der Reimse gedamm
der grose frucht und winter zapelst.

Rövalen im Saun.

1. So Rövalen im Saun im obersten auffimten
bedütten für ein flus vom Saun.

2. Rövalen im mittlen des Sauns bedütten
ein flus fallen vom Saun auf die Seite
und die glaus.

Frövelen im Saun.

1. Ein wolken des Sauns so brisbar ist, d.
zu Underst im Saun pfimtet bedüt den
ffromtzen Hectiam.

Ein Saun.

Ein Jahr mitt volcker Hand faum der gold oder z.
grün ist, bedrüt große sitz der leben von Utri
von Frucht, Cholera.

Paar im Jahr.

Stwan sieht man im Jahr löcklin Jahr groß
subtil erkant vil.

Roth oder gelbe löcklin im Jahr, bedrüt von
zu sitz in der Nieren.

Löcklin im Jahr der frist ist, bedrüt von
Synalung der Nieren.

Jaar löcklin im Jahr die groß sind und so man z.
das gras wirt das sie blaugrün, bedrüt ein
von Föllung der Nieren von groben und
zu frucht.

Löcklin im Jahr, so der Jahr allzeit ist, be-4.
drüt abnehmung des ganzern trieb und
die frucht, Heetria m.

Düffel im Jahr.

Do düffel im Jahr auffornen, und kein fieber i.
da ist, so bedrüt der Jahr von nichts der
Jahrt.

Do düffel im Jahr sindt, und sind der Mensch z.
und die macht bedrüt, bedrüt es die
blasen schickig sein.

Reinige Ma-

Alte Materie im Jahr.

1. So du das Jahr einer Frau ist, bedutet das sie
Krankheit in der Mutter von blutiger fault
aus das sie die Alte Materie krankheit hat.
2. Alte Materie im Jahr so das Jahr eindeut, bedutet sie
großwar der Blase und ein klein Darmen.
3. Ein Alte Materie im Jahr in einem sie den bedutet Hechtia

Staubige Materie in dem Jahr.

1. So du siehest das Alte Materie Staub an dem Boden
des Jahres beginnet, magst du die Blase
und die Lungen des gleichen oder gleich gut
podagran.
2. So solten Staub auffinet mitten in dem Jahr
bedutet ein schwachen Atem und Krankheit in
Lungen.
3. Ein Jahr der du lauter ist mit ein ein, wolden
in welcher Staub auffinet, wolden auf und mit
der Luft, als ein Staub in der sonnen bedutet
das ein Frau schwanger sein.

Von grobe Materie im Jahr

1. So du siehest im Jahr eine grobe Materie als
große dicker die auf an dem Boden
haben am Boden das Jahr so die Blase das
die Frau hat ein Verstopfung ist ein Krank
heit.
2. So du am Boden siehest solche Materie und die
solche schwarz ist, bedutet den fluss der
Frauen allerhand Krankheit.

So du.

Do du am boden fasset solche materias an irgend 3.
sonder, grauward, so hatvil in brandstet des
Mittel.

Sitzen im farn.

Ein farn da vlenig Ceter in ist, bedout ein gesswor 1.
Der Nixoy.

Ein farn da hoch vnter immer ist, und hoch stinck 2.
bedout gesswor der blason, so aber solich farn
kommt von einer frauwe, bedout er ein gesswor 3
Mutter.

Ein Ceterion farn mitl farn, vnter der ruff 3.
auf der waelt seyen. bedout ein gesswor 3
Leber.

Do sitzen ist in einem farn des sonne, der Ceter 4.
auffsteigt, vnter bruch gesswor farn, bedout 6
Stiel
dasselbigg manne

Von Materica, die sich am boden
regiert, als ein Nobel, Hypostasie.

Ein grau vngleich gewolck an dem boden des glase 1.
bedout dz die brandstet farnsam, und wir die
flammig sein, auch mit vrieblig zu wunden.

Do du nobel am boden blizfand ist, so bedout der 2
farn ein vntersag naturliche farn, und
der farn.

Ein schwarzer Nobel vnter am glase, bedout der farn 3.

Ein Nobel des farns der in vnterlich ist gesswor 4.
ist, bedout grummig in d'armonie

o farn

5. Ein Nabel an dem Boden, der gleich und sanft
ist, und beginn oben ~~ist~~ so der sehr auf
Gymbulden ~~ist~~ ist, bedeutet ein gesunder
Mensch.

Von Nagelwunden frucht im Magen.

1. Ein Nabel in welcher Wunde frucht er
steht im obersten, bedeutet ~~ein~~ ein
gutes Gewebe, und ohne das Leben.

2. Ein Nabel da in der mitte schwimmt, ist
bedeutet ~~ein~~ ein Magen und ge
Wird kalte und wird darinnen.

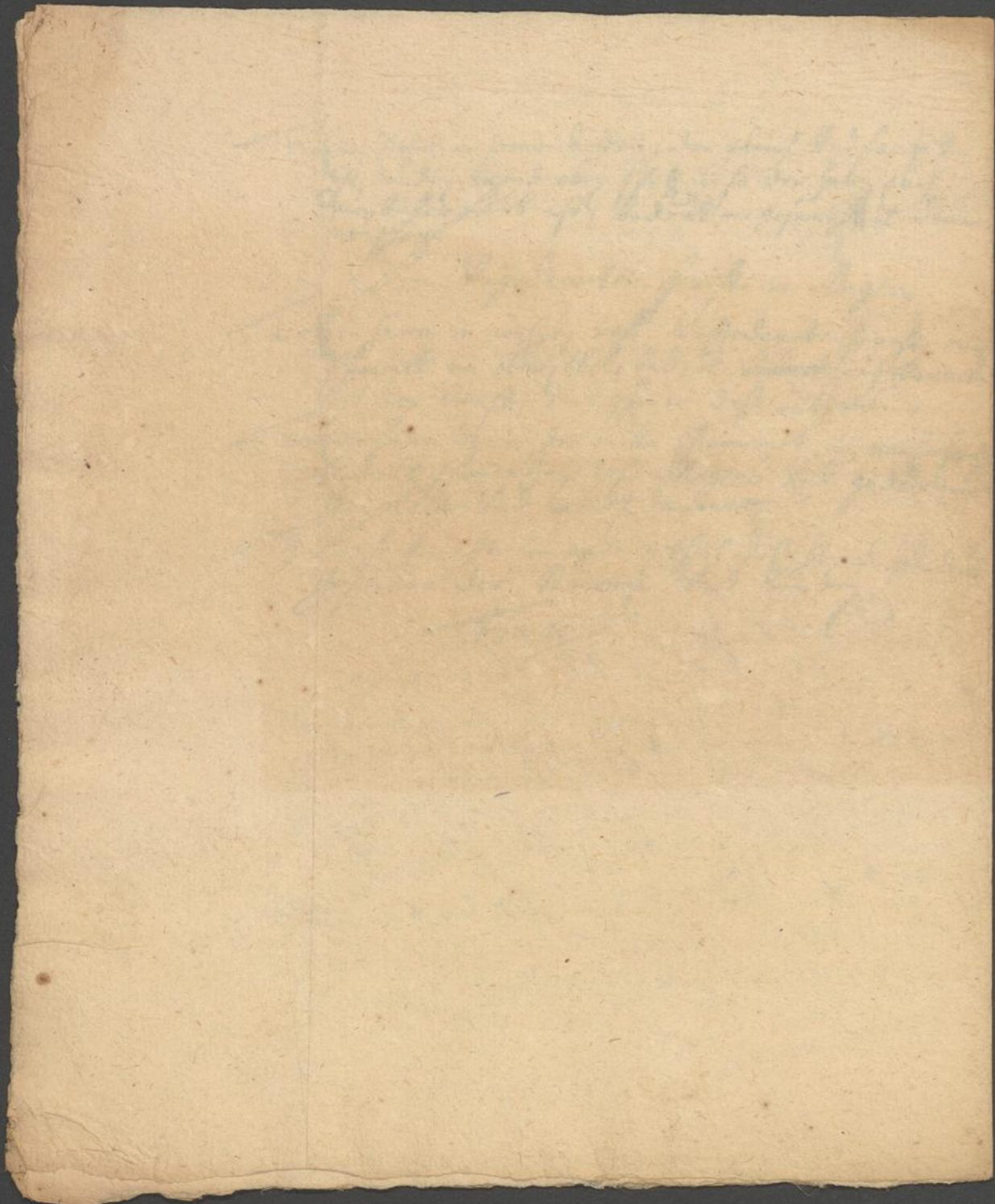
3. Kopf frucht im andern Theil das Land bedeutet
Gefahr der Nieren und Wunden.
Finis.

7
m

ad

fang

ent

Germania

Morba.

Germania, alma Mater, morbo
laborat Hypochondriaco. ^{Imperator Romae Augustus} Cordis ad sunt
palpitationes, ^{Morbus} Cerebrum epilepticum,
^{Calor} Hepar ardens, Ventriculus ad co-
quendum languidus et papyraceus
Renes ad suscipiendum ^{stus} iusto velocior,
pulmonos exantilatione fere
nulla cordis arsum temperatos.

Primaria causa incuncta est
ni renis mesarialis obstructio, unde
Lien omnia ad se trahens facit
ut praedicta mala letaliter
totam Germania iam afficiant.

Accidit et hoc, quod rerum Medicis
naturalium dictarum quo ad ^{Comitia}
excreta maxime et retenta ^{Regimentum}
debita non habeatur ratio: omnia membra labefiant
et ob eandem hanc calorem contabescant.

Quando enim in humano corpore
vena mesaraica obstruuntur,
lien totus cum hepate exarsit,
a visceribus humores attrahit, unde
vapores cerebrum petunt, variis
vitiis humores ventriculi inflant,
pulmones obstruunt et eos afficiunt.

Venas enim ~~per~~ ^{inferius} abstruunt ^{omne} ~~et~~ ⁱⁿ eas
suum evacuare non possunt.

Sanguinis hinc nil boni caeter, tabes omnium membrorum
ipsa, hypochondriaca affectio et hulica
ni qua nec manus nec pes suum
officium faciunt, insequitur.

Luminata, Germania nicola,
annon Lien venter totus sit oppilatus,
a durans et obstruitur? Lienosi
amant dulcia ferre tamen non
possunt. Annon Lien Germania
Heccanis dulcedine irretitus
aliena sumit sub specie ac
si Condi suppedit melioris
ferre vellet? Nunc plus delectatur
lilij Condi inimicis. Ventos sil.
quorum magna vis est in morbis,

Septentrionalis maxime clausulas
amicos sibi reddidit clam. Imo
Cordi omnem morbi causam, quod
sibi. Invenit materiam neccatinam
retinere cogitur, exitis supernatibus
adscribit. Cavete vobis Lienis
propagines à veneno viperino
in visceribus rectro primario recondite.
Non Cordi tantum sed et vobis
miseris dicit et videri tum minatur.

Apud Triballos virginum veneno
exutitum à tollenda Alex. M.
conducta legimus. Ita Cambaie
Rex Gularaty à cibis venenatis totus
factus fuit Regulus, totus Napelles.
Cur non ab usu et usu continuo
viperina carnis prædeat viperina
malitia? Ad ab oco exordiamur.

Cor ut vita sui mali omnis fons.
Quin iam inter Anatomicos magna
his fuit, quæ esset pars principis corporis?
Alij Cordi, alij Cerebro principatum
et monarchiam dederunt. Sed vel Hesopi
fabula monarchiam corporis
economiam perbelli destruxit.

1642 Sings
Baran

Cor seu tuum, Germania Mater,
Monarchiam arnon sibi
arrogat. Olin non erat sic.

Convulsio erat membrorum et
viscerum olim. Nunc quae non
contentiones et factiones Cor
ipsam excitavit, ~~et~~ reliqua
viscera omnium mali habeant,
et mors metumda sit. Certe
in humano corpore ab cordis
calore praeter naturalem contentiones
viscerum, convulsiones et mors
saepe oritur, non aliter ut bella
civilia non nisi cum convulsione
ac mutatione ipsius status sedari
possunt. Illud tuum obtinuit.
Contentiones sunt. et bella orta sunt,
ut monarchiam totalem habere 4.
possit, ut alim fecit Philippus
Macedo. 5.

Quamquam etiam Cor omnibus
membris vitam largiatur mediavitibus
arterijs, per quas vitalis spiritus
circulando ita redit 3 1

Proceres tamen, visera fil. reliqua,
 com unicilio omnem Cordis actionem
 Siquat. ~~Haec corporis actionem~~ ^{Haec corporis actionem}
 respondit alim annua comitiact
 ordinaria et extraordinaria. Impe
 ratori enim soli atq; Procerum consensa
 publica negotia expedire o licuit.
 Comitia illa ut creata mutata
 sunt in Regimentum, hoc deus in
 comitia, et haec tandem a Car. V.
 iterum in Regimentum substituta
 manentibus comitijs extraordinarijs.
 A Ferdinando autem anno miter
 nisa comitia, ut fil. Regni Pate
 niae sed. hoc modo domini sua
 manipari ~~adit~~ ^{adit} possit, ut quere
 minis discessiones ordinibus
 furaretur, ipse, solum pro lubitu
 kateniam dicere possit et
 diatam ex diata creauissent.
 Regimentum autem hodie respondit
 Conflicto fil. anticum. At olim
 Consiliarij illi o Imperatori sed
 tali niperio iurauerat, qd hodie
 non obseruaretur.

17 ^{Haec corporis actionem}
 responsiones renanuy
 responsiones ab
 Aesculapio
 in filibus

18

19

20

23

25

Conditio p[ro]p[ri]a functio est ad leges
et ordinem r[ati]onem circumiacentiu[m]
officiu[m] suu[m] p[ro]bare. At Ferdinandus
dixit Salisbona p[ro] faber ip[s]e u[er]o
de m[un]do u[er]o et. u[er]o u[er]o
p[ro]p[ri]a quod confirmat l[ib]eritas
episcopalis in actis p[ro]p[ri]a. 69
Omnis que u[er]o in Saxo.
uni u[er]o illud.

Annon Ferdinandus q[ui]a leges in
solo illud Saxo. transactio[n]e
p[ro]p[ri]a l[ib]eritas u[er]o u[er]o
alio q[ui]a p[ro]p[ri]a Imperio ob
tinet. 73. 76

Austriaci p[ro]p[ri]a religiosa de illud
tione[m] p[ro]p[ri]a arrogauit. 79

contra expressa p[ro]p[ri]a religiosa
u[er]o Ferdinandus. 75

In belli p[ro]p[ri]a et p[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]a
arrogauit. 76
80
81.

ordinem p[ro]p[ri]a illicit

Jurisdictionem supremam sive
et fisci et regni et de hereditariis
hinc amoyant

82

Hesse gra Nassau

Weingum gra Althaus

Causa Intercepti

Maepuz.

Lunburg gra Br.

Badensis

Citra comitia colligunt pecunias

101

Buprum

107

et a raium 107. 105. 109

Curia belli duxit feli

constituit 112. 113 militia.

arbitrium sibi soli

Palatinus expulit 121. 146.

Megapalatinus 140

Leges imperij non fat 129

Hedica febris p. 132

Hessen
Bremen Caesaris
amici debellantes

Comitia frequentanda 133

Pulmones Brandenburg

Ita cor graviter peccavit,
et eo magis, quia pulmones
nulla excitatione temperavit
cordis artem et iram.

Cerebrum

Mozgkating

63

Ventriculus Colonicus

Hepar

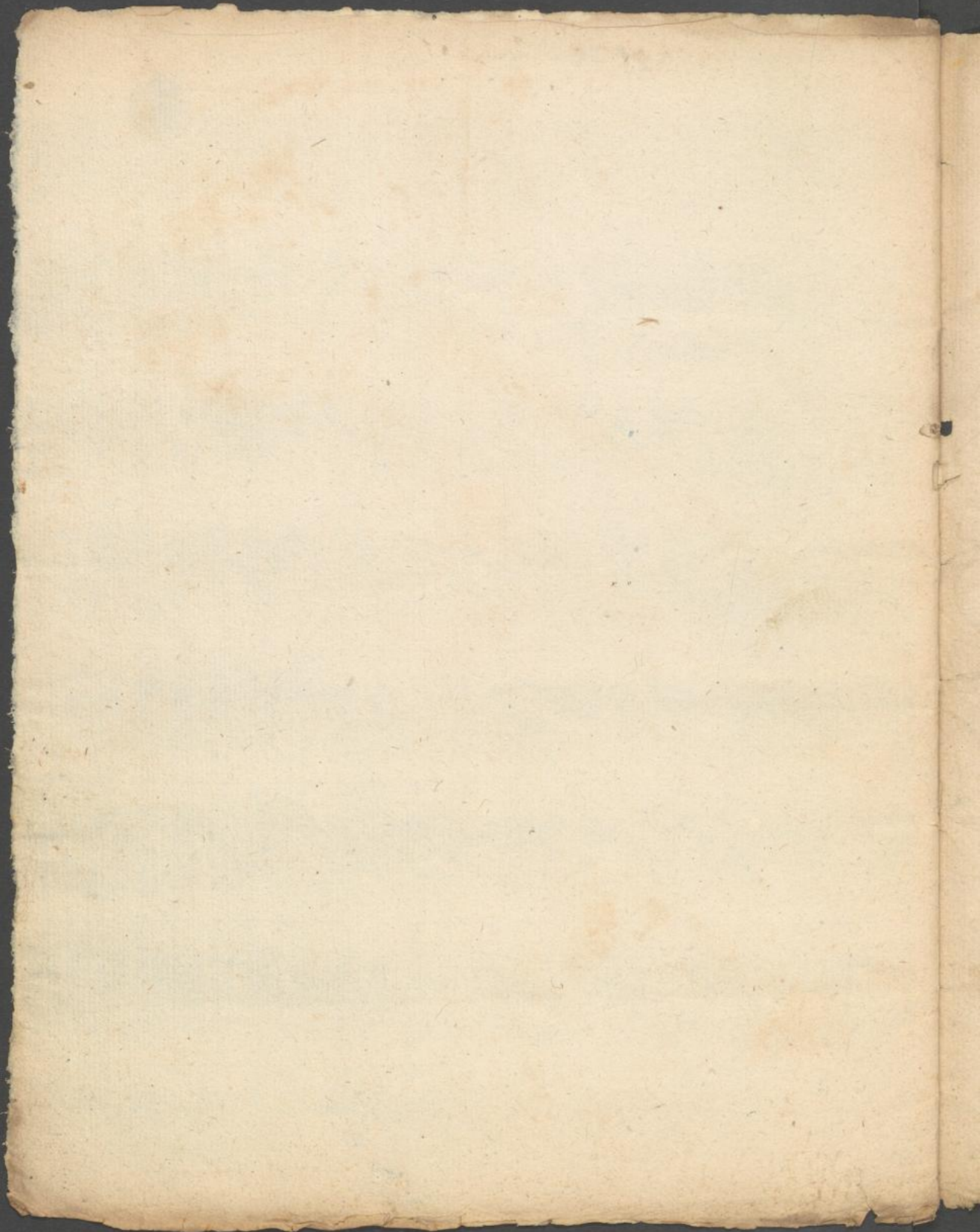
Trevirensis

64

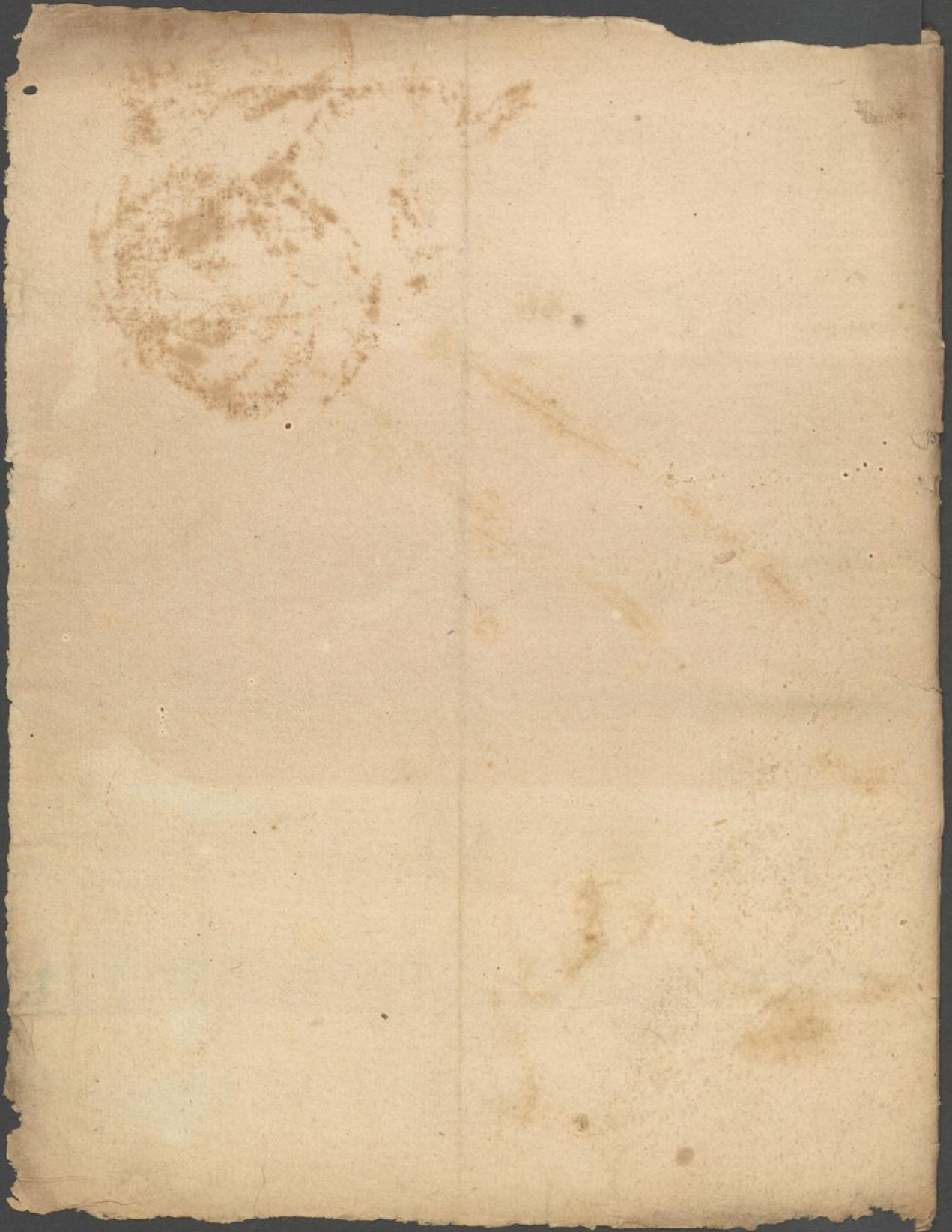

Renor Saxe

65

D^r bouhours l'admirable
de education liberale.

 Rätlichs Medicinises Bedenken,
 In welchem es steht ein Durchleuchtiger
 Hochgeborner Fürst und Herzog
 Georg Friederich von Pfalz
 zu Rhein an dem Räte Junggeborn
 mit dem Titel Pfalzgraf
 einig J: S: M. ingleichen
 Schwelinge vorerzogenen
 Güte wiederumb
 gedankt worden
 möge.

Die selbige vorerzogene hochgeborne, der
 Hochgebornter J: S: M. Junggeborn
 Carolus Augustus Junggeborn fast vorerzogen
 Kindt zu sein. Ist es fürerzogen auß dem mütterlichen
 Leibe austritt. Wie er sich betruhet. Fürstliche
 Ambrosius fürerzogenen die fürerzogenen, weil die
 ist das Kindt. Solein ist, solehdem haben die
 wiss mit dem Todt überfallen worden. Darum
 sich gedacht fürstliche. Oben in die vorerzogenen
 eamlen zerastgen, so wieser ein die fürstliche
 Junggeborn, welche. Soledem alle nachher
 Soem nicht, gleiches gestalt mit ein leben
 und sieht fürstliche. Ganz dergleichen. Mächtig
 haben bleiben. In Betrachtung derer
 Vorerzogenen erzeigen Junggeborn, so geseh
 "sich so ein die. Soledem die. Soledem die
 Soem die mit dem angeht, vnderer der
 fürerzogen Medicorum in Deutschland

Das geschriebene maß ganz genau in acht
genüßung worden. Die weil ich nun die
sonst so plötzlichen so fall belümmlich
beigewohnt, denn alle n. Adell der selben dem
sonst gewesen, so hat die Düngeblühige auch
geboren. In stinrend frax, frax Anna
Puliana Pfalzgräfin v. Worms so
gibt, daß ich am einzigen nach dem sie
in der Medicin zu finden, was durch die
Dünstigen denn ob Bedwill nach vorant
von jungen Frauen, wieder die Kunst
jähren mögliche gesteuert worden daß die selbe
zu was denn den ganzen Dünstigen
Kraft wohl zu tag geben. Dabey
die selbe. D. B. gegeben sich in die
Flecken nach die gesteuert mich fühlend
Dun, nach selbe das in der Licht, wie zugleich
auch den nach lebend Frauen in mögliche
gebe den. Ad. d. d.

Com. acht Junge so allein, als die Noim. Mo
nach selb sein bei Leib, denn dem Augen nach die
gesteuert was, ist so plötzliche so
einmal das in ein. Ad. d. d. den
Lebenard sieht als o. gibt mich in die
selbe, denn einem Junge in der selbe
denn selbigen maglen auch die selbe
selbe und nach so recht, nach so selbe.

Salz mit grobem Jureen. Es ist ein
mittelgroßes, sehr seltenes Salz.
Nach dem man es trocknet, so ist
es ein weißes, sehr feines Salz,
welches sehr leicht in Wasser
auflöslich ist, und sehr angenehm
zu gebrauchen ist. Es ist ein
sehr gutes Salz, welches
in vielen Krankheiten sehr
nützlich ist, und sehr
leicht in Wasser auflöslich
ist. Es ist ein sehr feines
Salz, welches sehr leicht
in Wasser auflöslich ist,
und sehr angenehm zu
gebrauchen ist. Es ist ein
sehr gutes Salz, welches
in vielen Krankheiten sehr
nützlich ist, und sehr leicht
in Wasser auflöslich ist.

weyter handständig nach der Zubereitung
 die das selbe gelbe gessen in der todt.
 Die fühl der d. weil wir die schen.
 kostung von zu wird solen nötig r.
 reiten: / schaben wir des füngig laber
 "brunnen", die die das fabel der f.
 gewidte walden den mäßig füng
 fackel, in dem r. d. d. d. d. d. d.
 geschwinge, maß die gelbe schen
 3. monat des den, d. d. d. d. d. d.
 Müder fol. die fühl der d. d. d. d. d.
 die die die die die die die die die
 bewegen d. d. d. d. d. d. d. d. d. d.
 oder d. d. d. d. d. d. d. d. d. d. d.
 d. d. d. d. d. d. d. d. d. d. d. d. d.
 ganz gewiß. glanz d. d. d. d. d. d.
 die f. d. d. d. d. d. d. d. d. d. d. d.
 die f. d. d. d. d. d. d. d. d. d. d. d.
 die d. d. d. d. d. d. d. d. d. d. d.
 aber die d. d. d. d. d. d. d. d. d. d.
 "ist auf das natürlich füng die f. d. d.
 pflanz. Ap. 14.
 Der f. d. d. d. d. d. d. d. d. d. d. d.
 der f. d. d. d. d. d. d. d. d. d. d. d.
 w. d. d. d. d. d. d. d. d. d. d. d. d.
 oder d. d. d. d. d. d. d. d. d. d. d.

nahung des fieg ist, welche den D leben
 empfangt, und dann wiederum
 abgeflehet und nach reichlicher in das
 selbige zu rücken gonges wird.
 In dem Spiel asam. jüg. das dalt. in
 großer mängel ist, da man so,
 wenn ein von dem andern des
 wärmud wird, so zucht ein über
 maßige fieg an, und in dem d way
 d überfließt und der fieg in d
 gebiet terminen nicht kan. zomäßig
 zedert. So folgt d selbst bei jeder
 zolung d außbrucht d übermaßig
 abgumet. Da man den, Auixenna,
 auf dem Aristoteli behandelt, d die
 einige, welche einige leben. fabe
 mit oftmaligen fließen zu gef
 fassen wird, das selbige
 In dem d in dem d ob d gey d
 ungen. den Hippocrato krentismy
 dass in dem fließ fieg genomet
 wird, d d d d d d d d d
 Quasit d d d d d d d d d
 fasmus medicum zu feto.

Ein Stündlein gewesen, da ist man
selbst sich 20. f. d. h. u. m. i. d. g. w. e. g.
dann dem die schenke des f. i. z. d. i.
f. u. i. b. g. j. u. t. m. a. l. l. e. p. e. l. s. t. i. n. d. o. r. t. e.
i. s. t. 1. w. o. d. i. n. i. s. t. i. k. i. l. d. o. d. i. n. d. e. r.
f. o. r. c. o. s. t. r. u. c. t. u. r. e. d. e. r. s. t. i. p. p. o. r. a. t. e.
i. p. r. o. g. n. d. e. r. u. a. l. G. a. l. e. n. o. i. n. c. o. m. e. n. t.
D. e. s. p. a. r. t. i. d. z. f. i. b. r. o. s. a. s. t. a. n. d. w. a. r. 20.
a. l. s. d. i. e. s. t. w. a. l. l. e. n. d. e. r. g. a. l. l. e. i. n. d. i. e. s. t.
i. n. s. o. i. n. e. r. s. t. a. n. d. e. r. b. e. f. a. l. l. e. n. d. e. r.
D. e. n. t. e. d. e. n. t. z. i. n. a. l. l. e. n. d. e. r. s. t. i. n. d.
y. o. u. a. l. p. r. o. f. i. s. t. i. n. g. e. l. s. t. u. d. e. r. s. t.
i. n. d. e. m. s. a. n. d. e. r. s. t. i. n. d. e. r. s. t. i. n. d.
a. l. s. i. n. d. e. r. s. t. i. n. d. e. r. s. t. i. n. d.
D. i. e. y. o. l. i. n. d. e. r. s. t. i. n. d. e. r. s. t. i. n. d.
D. i. e. f. i. n. g. e. r. s. t. i. n. d. e. r. s. t. i. n. d.
m. a. l. d. i. e. s. t. i. n. d. e. r. s. t. i. n. d.
a. l. s. d. e. m. f. i. n. g. e. r. s. t. i. n. d.
a. n. g. e. i. s. t. i. n. d. e. r. s. t. i. n. d.
w. a. e. r. s. t. d. e. m. w. i. l. d. e. r. s. t. i. n. d.
D. e. s. b. e. s. t. i. n. d. e. r. s. t. i. n. d.
D. e. s. f. i. n. g. e. r. s. t. i. n. d. e. r. s. t. i. n. d.
n. i. n. N. o. i. s. s. e. r. s. t. i. n. d. e. r. s. t. i. n. d.
w. i. e. d. o. o. r. i. n. d. e. r. s. t. i. n. d. e. r. s. t. i. n. d.
D. i. e. s. f. i. n. g. e. r. s. t. i. n. d. e. r. s. t. i. n. d.

Ad 10. Die Cingfiele, so bey abe jns dem
 ein dinstige handt / swerch / jehung des
 Mors. das so janz als offen dunn
 thiel auß dem gublit, in dem das
 "solbige in seiner gelfast / gofflig so"
 was tring / gth, thiel auß dem dem
 brisq / was janz / thiel dinst / gublit.
 Das sulgang ist durch yome pflume, die
 auch die gublit des in dem gowordt sin,
 vnder nicht gwan die dand / kün / den / cois /
 sondern dunnlich guffalt, golo /
 cois. das gublit / lich / dand / p /
 was so vnder die dand / das auß / gung
 waren in effect des in dem /
 braunndt / gung, auch die dunn /
 gublit auß dem dand / p /
 über / gublit / so auß / gung.

Ende ist durch die dinst /
 gublit, was so dinst /
 in dem dand / gublit /
 abe / gublit /
 nach dem, das dand /
 die dand / dand /
 gublit / dand /
 seit / dand /

"Sind fieber egnigung zu fofel, bis die
endlich die trockne des brandes über
winde, die die thierge lübbe geindt
sind wieder im bealunge, der der wof
fröwlein, die die in alldem, so
auf läuft durch flüßig, und endlich
dann gefach word.

Das selb fröwlein leonora wof die
nach lübbig was in dem 9. Monat an
in pläzlig in ein fieber gerathen, und
er d. fieber über die fuffe sich
abgezogen, hat der theil zumal das
bier zu den selben, wof mit fieber
blow über fofel, wof die rüch trüben
er fofel d. fofel, das er d. fofel
nach wieder in die rüch geindt, also
hat nach fofel tag nach hund
von einem gemeinen fofel
an d. gliedern des fofel wird.

Die fofel fofel fofel wof die ganz lübbig
die, so die fofel fofel fofel
in dem fofel fofel, bis die alle die
die fofel fofel fofel. das fofel
die fofel, die lübbig fofel
fröwlein fofel, die die fofel fofel
lügen fofel fofel in fofel
die fofel fofel, in fofel die

Ich liebe mit allem gowert außbrach
 Ihm. In der frowlein aber wird
 die frowlein eigenschafft gleichsam mit
 einer gutt hat weiblich gottliche
 gemaßigkeit, und dore selber in dem
 die Parnelheit des beweisens an
 geht und in stellen gowert d'zweimal
 reißt gowert des gottes mit kranke
 der gott über comend.

Nun ist es an dem der beweis zu der
 die frowlein, dore beweisung wie
 in 4. frowlein frowlein dore.

Das erste ist kranke der die M. frau
 Mutter, die wie die frowlein comend die
 frowlein ist die kranke der frowlein.
 Die andere, was die kranke in
 der die kranke?

Ich will es bei der kranke frowlein
 sein, wann, wie die frowlein dore der
 frowlein besorgset, die kranke sein
 müßt? das die wie die kranke
 frowlein, die kranke? der der
 die frowlein der Mutter die, wird
 in der wie die kranke sein, die
 wie in der der kranke ist, die
 was die kranke in der frowlein
 gowert, und die wie die

81

Zu erst bey. Den ersten stadt bey sich die
Christen von milchmilkten, melle viduae. Das sind
mit wenig dicker schenken, die von dreyen dreyen
westtraglich sein, das die ein, das von dem
nein ten Monatentwehret werden, damit
es so gleich die Krautmilch zu stellen. Man mit
eingelegten von rechen iden drey westtraglich,
schalich, so man sich in alle westtraglich
sehen, das die schiff und überflüssige lieb
sind die in geschicht, welche zu einem gefolge
leben so dreyen zehnt und festlich mit
so dreyen dreyen. Diefelbes wird
durch die entwehret gelinget. Damit
ist gewis, das mit schiff und dreyen
wegung der lieb kombet und standfest
wird, und was dem selbigen die bedenkliche
schiff und dreyen wird, das die nicht so eine
gehört dreyen, und kann so und dreyen die
so man das die dreyen das die schiff dreyen
so die dreyen lieb bey dreyen dreyen
wie dreyen dreyen bey dreyen dreyen.

[Faint, illegible handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

84
CUM DEO

Serenissimus Princeps, Dominus meus
Clementissimus, natus 1605. 17. Martij tem-
peramenti calidi et humidis, a primis
incunabulis cataractis, destillationibus,
ventriculi et lienis doloribus sumè obnoxig.
singulis annis adolescentia, sereno aestate
et autumnali tempore; ob intemperiam
pituitosam phlegmaticam et hereditariam
insuper, stomachi et reliquorum viscerum
circumiacentium debilitatem, lienis maxime
hepatis et Mesenterij obstructions; fluxi-
ones capitis passus est, rheuma, angina
nam, doloros dentium, oculorum sigilla-
tiones, vesicula prolongationem, tonsillarum
inflammationem, maxillarem

intumescantiam, ventriculi, lienis, hepatis
hypochondriorum inflationes et dolores
aliarum affirma accidentia. Cerebrum

1619

ab his enumeratis et alijs externis adve-
nientibus, utpote casu, et ferocis effrenis
equi calcitratu debile et plus iusto
humidum factum, fuliginos ascendens
citius nimis prompte recipit, et in
enumeratas partes deiecit. Succedente

1620.

etate in Hispania regentis corpus
eius temperies declinavit aliquantum
ad sicciorum statum, adeo ut tum
temporis melius habuerit, et experire fere
fuerit Optimus Princeps solitarum
capitis destillationum et fluxionum,
recurrentibus tamen per interealla
lienis

liemis et hypochondriam inflatombus
 et doloribus: ac Orinda tandem super
 remente febre continua, mutata nunc
 in tertianam simplicem et duplam, nunc
 in quartanam cum urina ruffa sabulo
 sa copiosa et proluxa excretionē ad
 integros decem menses durante.

1624

Optimum Principem remedium vario
 rum exhibitione tandem ab hac libera
 tum, et Italiam lustrantem in transferta
 Roma Mense Julio febris acutissima
 maligna invasit, et tantis quidem atroci
 tatibus, ut omnibus fere presentissimis
 aliis remedijs illuserit.

1625.

Ab hac integra sanitati restitutus
 ea quidem potitus est in annum 1627.
 quo denuo quartana pressus est.

Durante hac quartana febre per
urinam ab hepatis nimiam debilitatem
sanguinem superiuscule reiecit, cui
mucus interdum succedebat seminis
instar. Hoc mali evanescente
fluxiones et catarrhi sequentibus annis
Erebrions et frequentions fuere,
lienis vero, ventriculi, hepatis, Sypochon-
driorum dolens et febris mitions.
A quartana enim liberatus tunc
casus ex alto et equo periculosissimos
experitus, ob quos Cerebrum non
leviter turbatum. Accedit et hoc,
quod eodem anno ligni moles 12.
pedes longa $1\frac{1}{2}$ crassa in caput cecide-
rit, sclopetumq; fractam temponi cum
gravissimo

1628.

gravissimo impetu alliserit.
 Hinc sequentibus annis saepius vero
 praesertim et autumnali tempore
 odontalgiam, tumores maxillarem,
 catarrhos, oculorum aurium dolores
 passus est, succedente sub finem
 Anni 1620. Diarrhaea fortan critica.
 Mense enim Julio Suralbaccensibq
 acidulis usus est cum successu, ut
 et Therms Insensibq, usurpatis
 iuxta medicamentis cerebrum amice
 siccantibus et confortantibus, gmissis
 purgantibus et lenitivis. Anno
 1629. et 1630. non usus quidem
 acidulis, ob ingruentis seu catarrhos

in ipsoverno aequinoctio 11. Martij
garganifmata, Aqua cephalica,
Tragea roborantes, pilulae cephalicae,
varijque syrupi adhibiti sunt.

1630. Sub finem anni 1629 diarthram
sensit, quae exaeruit venterculo empla-
stro mastichino aliisque remedijs
confirmato.

Sequenti anno
verno tempore melius habuit,
sub initium Maij veno purgant
sumit et sudoriferum, iterumque
in uno mense ter casus passus
ab equo factos fuit, ut genu-
tum quidem luxaretur.

1631.

Anno vero 1631. sub initium
Februar.

Februarij ita vehementer invadebant
 distillationes, catarrhi, ventriculi debili-
 tates, ut pler gargarismata, pediluvia,
 cataplasmata, tragulas, extracta varia,
 varias alia medicamenta, hoc anno
 Commis purgantibus acidula Sivalba,
 censes cum successu iterum adhibita
 fuerint.

Sequenti anno Epax 1632
 oppilatum et obordinem magnas molestias
 attulit, hinc exhibita medicamenta
 alterantia et aperientia ex Tartaro,
 chalybe et alijs appropriatis non inter-
 missis sudoriferis et intermedijs
 evacuantibus. Sed biennium
 autem ^{cum} successu iterum acidulas
 bibit Sivalbenses, Commisso purgante

et iuxta adhibitis morphis ex citro,
hagea et rotulis ex ol. fomic. cum
saccharo paratis. Anno autem 1637.

Lüselheimij auidula, et ordinata
quidem hant pota febrem exuta
sunt, qua per aliquot septimanas
sexabatur. Eransiens relinquebat
catarrhonem copiam grandem, ut

1637.

scarificatio cum cucurbitulis 27.
noeembr. primum quidem adhibita
fuerit. Sequenti anno bene

1638.

habuit Princeps, pterquam quod
non raro tiemis antiquas oppila
tiones sentiret, ut illarum causa
auidalis Swalbau, fluxionum sero
gratia

cauribus cum scarificatione duplicata
 uteretur, cum successu quidem felicissi-
 mo. Praeservationis interim gratia 1639.

anno 1639. iterum ad aures
 profectus toto anno bene et sanam
 sic habuit. Anno 1640. Mense 1640
 Januario sine tamen ullis doloribus
 sumam copiam sub tartari cum
 urina exiecit. Mense deinde Febuario
 dolores renum passus excrevit sabu-
 lum cum urina purulenta quasi,
 non tamen foetida per dies quatuor
 decem. Sub aequinoctium ventriculi
 officium facere voluit. Adhibita
 medicamenta de alba, china, tartaro
 ut et externa mundiones. Non

1671.

autem Aprilis iterum cucurbitulis
cum scarificatione usus per totum
annum à catarrhis et consuetis
tonsillarum tumores et doloribus
in unis fuit. Sub initium septem-
bruaris anni consequitur Diurexis
quod motu involuntario citra ulla
delectationem, maxime si conetur
absursum deicere, semen emittat
cum urina. Huius rei causa
consilium experti sequenti modo
a D. Spina et D. Colombat
iussa quidem Serenissimi mei.
Casum ita descripsi. Vir conti-
nens ætatis, constitutionis calidæ
et

et humida, adeoq phlegmatici et
 sanguinei temperamenti; ob cerebri
 plus iusta humidam intemperiem, ven-
 triculum frigidiorē, epas feridum,
 renes calidiores, lienes rari non
 obducunt; catarrhis et defluxionibus
 capitis pectori maxime et faucibus
 incumbens, proluxa expectorationi,
 crebri exspuitioni, salis humoris
 in os nonnunq inatatione potissimum
 tempore Vere et Autumno refusioni
 maxime et sapienter alias obnoxig:
 per interalla, quando in se quora n
 abram ad officium et mang obunda n
 impellit, sentit materiam spermati n

q similem albicantem et aquosam
a minima et exigua quantitate
n e pene stillare sine tamen ulla voluptate
a te, penis erectione, sensu aut dolore
n nulla prava venerea cogitatione
n aut imaginatione; nulla quoque conuulsione
q te gonorrhoea alia aut pollutione
n nocturna, nullo adhuc subsequente
q foedo et pallido totius corporis
n colore, tunc, oculorumque caritate,
n aut partium reliquarum, exceptis
n purgantibus vagis doloribus brachiorum,
n debilitate. cum seu materia
illa rari excernatur, nisi cum fit
niger, et rehemens albi depositio,
cum

cum etiam profluat sine venerea ima-
 ginatione voluptate et virgae erectione;
 materia ipsa in super albicans et aquosa
 sit non crassa aut ad luteum colorem
 convergens: non possum eò adduci, ut
 accusam seminis acrimoniam aut calidi-
 tatem. Copiosum quidem adesse
 semen, et nimis tenue colligi potest
 exinde, quod illa excretio partior sit,
 si veneri libet ager siccus; copiosior
 vero, si sepius et raro coeat.

Cum etiam nulla adsit nocturna pollutio,
 cum inquam nullo fieri alio tempore
 accidat illa excretio, nisi cum urgetur
 alius, imento causa ascribetur retentivi

facultati debilitata, quae nocte et de die
alio saepius, ob affluxum humorum
ferrosorum et salsonum, quibus corpus
aegri refertum est, materiam illam
spermatam similem et in maiori in super
copia emitteret. Cum etiam nulla
subsequatur partium debilitas, oculorum
cavitas, corporis faecis color, ipsum
tamen malum triennale sit, colligendum
omnino est, exillare semen nimis
humidum ob vasa dilatata, coarctata,
recte facultate expultrice et decidua
se ab alio in se irritata. Quae
nec ut dictum et probatum est, nulla
adhuc adsit vix debilitas, reverentia
Stamen

famen ne temporis profluxu Epur
 calidum, reus astuantes, sanguisq;
 fatius corporis salus et serosq; suppetias
 ferant, et rem Gonorrhoea oriatur, eas
 mala, quae hanc comitari solent,
 tandem quoq; super seminant. In omnib;
 igitur tum quoad dietam, tum quoad
 medicationem eo respiciendum est,
 ut vasa amice constringantur, partes
 spermaticae corroborentur, ac ipsum
 semen condensetur, ubi maxime fugi-
 enda Diuretica, q; si urinam pellunt.
 Recubitus supinus vitetur. Prostat
 in dextro q; sinistro latere cubare.
 Partes superiores, lumen maxime

resperi fricetur. Venus moderata sit.
In cibis conueniunt magis assa
elixa. Fugienda omnia flammata,
acria, salsa, aromata quoque calidiora.
Vinum bibatur non adco generorum;
Cerevisia adhibeatur tenuis
et bene cocta, aut eius loco aqua
Decoctiois radicum cichorij et citri.
Iuxta ad medicationem seu hoc vero
tempore, pilulas sumat aeger mane
et resperi, surgens et lectum petens.
Mane limimento ipsum perinaem
inungatur, et regioni lumborum
applicetur Ceratum, quibus quandoque
Lana deersperke usus calumbulam
melioris

melioris essentia latioris ergo addi possit.
 A thino sero tempore gmissis audulis
 Therma Bendaenses utramq; pagina
 abrauent. ℞ Subr. pellic. centric.
 gallia. mitotin. gall. ust. ℥ 6 ℥ij
 Tors. Gordon. ℥ij Agni casti ℥ij
 M. et. pilul. ex ℥ij n. 30. Dosis 15.
 ℞ Ceru. tartalin. Magt. Comit. ℥ 6 ℥ij
 albi camphos. ℥ij ol. virg. aur. ℥ij
 Subr. agni casti ℥ij In. cam fern.
 von Crato. ℞ ol. ros. mad. myrt.
 cydon. ℥ 6 ℥ij Muc. S. Gordon. polyg. sauco
 ℥ij ol. still. mac. rut. ℥ij guld X.
 Subr. agni casti, sang. racon.
 hypous. balaus. ℥ij. Minim.
 Hat cennup mistet comisi

D. Spina, et D. Chombart sub
initium anni 1644. Responsum
sequens accepi à D. Spina.
Excretionem hanc à laxitate
partium spermaticarum excitari
dubium non est, quæ facultatem
retentivam illam partem
debilem arguit. Emulsionis non
nisi pinguentur ex sem. melonum,
Cistacea, papaveris albi, amygd.
cum aqua mir. panis. Pro
pote usurpet vinum rubellum
aqua mir. panis dilutum.
Usurpet in super electuarium, quod
R. Pulv. rad. iacos fl. & B corall.
mbr. R. C. upi R. B. Conserv.
rosar.

rosarum rubr. artiq. ℥ij Syr. cydon
 g. s. pro Ulcera. Sumat quoz
 pilulas. ℞ rad. torment. ℥℥ os
 miter. sepiæ Mand luy, Corall. rubr.
 Maiz. ꝑꝑ ꝑod. ℥i Gummi ligni Guaiac. ℥ij
 Rob cydon. f. pilul. Ubenius
 autem ad hæc respondit D. Isaac Thom
 bart, moro seq. Quod attinet ad
 præsentem casum; excretio illa
 præternaturalis materiae pituitosæ,
 cruda, semini non absimilis, audivit
 ob partium spermaticarum laxitatem,
 materiae verò acrimoniam. Qui
 fluxus differt à vera Gonorrhæa,
 quod in hac semen foecundum, vel
 tempore nocturno, aliquando etiam

diurno, propter imaginationes venenas,
vel ob nimiam quantitatem, vel etiam
caliditatem, semen eiciatur: In illa
vero tantum phlegmatici quid semini
simile, propter viciniam quandam
titillationem excernitur, magis etenim
et consensus partium spermaticarum
ratione ligamentorum et partium
nervosarum cum ano et sphinctere.
Similis excretionis meminit Fernelij.
Medicis insignis Galij l. 6. c. 13.
ubi quendam sola clysteris infusione
ab ano emissionem semen
emississe scribit. Laxitas illa viam
plenum causatur ab intempore et
nimia venere, ob quam vesiculae
seminis toties inanita, iterumque
repletur

repleta et laxata, plurimum debilitatur,
 ut postea affluentes humores facilius
 suscipiant: Acrimoniam vero et mordaci-
 tatem materia illa concipit, ob Epur
 et Venas calidas, aliquando etiam
 propter affluxum humorum salisum
 et acrim. Quod Gonorrhoea non
 sit inde patet, quod in tali casu
 aegri toto corpore debiles, graules et
 pallidi fiant, oculi cavi eruant,
 colorem viridum amittant, totum
 corpus contabescat, dolorem circa lumbos
 percipiant, nihil vero horum hoc
 in casu reperietur. Cum autem hic
 fluxus non sit a semine foecundo
 sed potius ab expultrice imitato, itaque
 facilius curatur. Indicatio eius

sequantur, in minimis ut partes spermaticae corroborentur, minima viarum laxitas abstrigentibus et ficantibus, acrimonia vero anodynis temperetur, eo quidem modo ut Muidy offensus induit, et in casu proposuit.

1675.

Præter hoc auidens, a quo tamen nullas molestias sensit ab anno 1648 ad annum 1649. conquestrus est de pedoris quadam gravitate et catarrhis atq; capitis tremore, quædem symptomata remiserunt, superstitè in tenim manente tremore illo capitis, quem maxime patitur ieiuno stomacho et occupatus

minimè

minimam. Post primum cibum
non adeo notabilis est, nisi isa
aut alij affectus animi accedant.

Adhibendas suas pilulas de succo no,
aq. lactis ul. meat. et alia. Prater
haec supra enumerata Anno 1646

1646

mense Decembr. conuenitur Princeps
quod in sinistra parte oris sub
labijs supra gingivas terros humor
quandam exsillet. Fibulam illam
consolidare non potui, licet vario
modo tentarem. Tandem sequenti

modo consilium expehy saniorum
medicorum mens. octobr. 1647.

1647.

Casum ita formabam. Thodeiing
mensis est, ex quo Patiens anno
rum etc. constitutionis calidae.

et humidae, in sinistra parte oris
sub labijs supra gingivas fistulam
patitur. Primo quidem aggraves
nil nisi tenuis materia in partem
aquea transfusabat. In progressu temporis
materia crassior descendit, maxime
si digito partem affectam comprimatur.
Ad caritatem vero in qua humor
ille destillat, penetrare huc assidue
non licuit; meatus enim tam
arctus est, ut non inveniri possit,
nisi exeunte pure. Ante octo
menses post usum convenientium
medicamentorum inducias dedit
hoc malum, quod tamen iam
peius fieri cecit. Causa in cerebro
ipso

ipso incurata est, id enim plus
 iusto humidum aeger abtinet, sum
 a natura, sum a varijs occasionibz
 adeo ut si regulari fere annis, tempore
 sereno et autumnali continuis capitis
 deflexionibus, tonsillarum et maxillarum
 humoribus, atq; oculorum ardoribus antebac
 disceperetur, usq; dum usu pilularum
 cephal. cucurbitularum etc. predicta
 symptomata cessarent, et quotidie iam
 materia peccans per predictum ois
 meatum, et tum maxime si aeger
 vino indulgeat, aut curis tentetur,
 citha tamex molestiam exiret.
 Hinc quaeritur an huic fluxioni
 resistendum, an inquam fistularis
 hui meatus consolidandus? Deinde quibz

remedijs intermis et externis id
tentandum? Consolidandum esse alter
ait, alter negat. Negans veretur,
ne natura impedita nobilior fiat
emundorium. Consolidandum esse alter
ait, cum natura non per debitum
aut consuetum purget emundorium,
prius itaq; resuscitationem materiae
nisi³tuendam debitam esse, ne materia
requiritur oculos, aut alia interno
rum et externorum sensuum organa
petat, Caput sul. purgandum esse,
decocto ligni confortandum et exsicandum,
deinde auri ignita mectum
cauterizandum et consolidandum putat,
quibus

quibus intentionibus ut limam adhi-
 beat Clarissimi D. D. etiam abq
 etiam rogatur. Cum casum
 ita descriptum Mens. Octobr. 1647. ad
 diversos Medicos Excellentissimos mitte-
 rem, Mensis sequentis die 15. Lacerissi 1647.

mus conuenitur de tumore palati in-
 tolerabili cum asche totius corporis,
 qui tamen Gmisis caput purij
 die 17. incipit remittit, exeretis pure
 et sanguine satis copioso; a quo
 tempore immunis a catarrhis 9. Martij 1648.
 1648. Per rationis causa pilulas
 purgantes sumit ex Lanubimago;
 Responso vero seq. accepit ad propositum
 casum fistulae gingivales.

Et literis apertis, scribit D. Hebricq
Ditenich, cognovi manum Horstij vestri,
qui mihi et alijs proponit casum
de fistula maxillari ad dentes, sine
dubio, caros penetrante. An illa
consolidari debeat nec ne? Respondeo
pro me. Si casus ita se habet, ut
dixi, non posse consolidari fistulam
absq; insigni dispendio sanitatis et
futuri maioris mali. Sed aperiri debere
fistulam usq; ad radices, et dentem
forte carum extrahendum esse.
Ad eundem scopum collimat Crogij
Ambiater et Professor Hassing.
De fistula

De fistula gingivae, scribit is, quae
 ferme patiens per integrum annum
 fuit infectata, quaeris an consolidationem
 admittat, an reru negotium natura
 ulterius sit committendum. Meum est
 consilium ut aperta seruetur, ne natura,
 quae materiam noxiam per viam illam
 extraordinariam evacuat, impediatur,
 ac ex suppressa illa consuetata eva-
 cuatione, humor partem aliquam
 principem, cerebrum nimirum, cui locus
 affectus admodum est vicinus, occupet,
 praesertim cum capitis defluxionibus
 patiens sit obnoxius, unde gravius malum
 metuendum, nisi progressu temporis

peccantis materiae fiat diversio, quod
tamen an commode fieri possit dubito.
Ego siquidem non ita pridem observavi
in iuvene quodam, qui a pueritia fistula
in collo habuit sub mento, huius cum
intemperanter viveret et gemitu mela-
geret, sponte illa quae humorem viscosum
pituitae vitae fundebat, coaluit, unde
mox secuta oculorum suffusio,
donec tandem forniculis in utroque
orbis excitatis suffusio non dum
confirmata impervita fuerit, debilem
tamen adhuc obtinet visum ab
imagines oculis observantes.
Idem innuit D. Michaelis Professor
Med. Gimanig Lipsiensis, qui scribit
quod

quod consolidatio non debeat institui
 in fistulis eiusmodi, nisi materia suffi-
 cienter exsiccata, caput roboratum
 et resulsio inhibita fuerit. Difficilem
 vero et impossibilem fore, patius itaq[ue]
 natura negotium committendum, et
 interea caput roborandum et catambos
 consumptia medicamenta scriben-
 da esse, essentiam Sul. Sassafras,
 et Tincturam corallorum spiritu
 Sassafras paratam. Hinc satius
 esse, iudicat D. Salzmannus
 Medicus Senior et Prim. Argentoratensis,
 adhibita patientia totum negotium
 natura committere; fieri enim posse,
 ut partim exsiccatis, partim dehydratis
 fluxi omnib[us] materia non amplius ad hanc

partem mente, natura redrix
credat, et per se hoc malum curet.
Vel si hoc non fiat, considerandum
praebet, eoz consolatur Serenissimum,
quod test. Aquap. p. 2. l. 3. c. 9. chir.
multos se vidisse, qui fistulas
habuere per multos annos, et sala-
berime vixerent, at et exemplis
similis omnino fistulae gingivalis,
qua cuidam virum Argentoratensem
vir non infima notae, et in ea
aetate iam constituto, qd ipsum longe
in sepulchro esse negat: ut et foemina
ex praecipuis 40 circiter annorum,
iam per multos annos nullum
etiam incommodum attulit, quam
ut

ut quotidie bis digito premendo
 locum materiam contentam deorsum
 trudent, et exire fiant. Eodem
 modo de hoc affectu iudicat D.
 Blumig Archiater Electoris Moguntini,
 affectum sil. a natura critico motu
 productum curate impossibilem esse,
 praesertim cum adsit Cerebri nimis
 humida et debilis constitutio, aegerq
 paneraticae vivat et catarrhis
 prolixè nimis sit obnoxius; consolidati-
 onem non tentandam esse nisi necha-
 prius fetorem applicetur et debita
 et sufficiens fiat revulsio, cerebriq
 amica siccatio. Hinc Salomon
 Binger Medicus Aethiops eruditus

impossibilem consolidationem putat,
quod locus sua natura mollis, flexi-
bilis, obnoxius, et talis in super sit,
qui acria medicamenta propter
vicinam oesophagi respuat.
In contraria quidem opinione de-
prehendi D. Schombart et D.
Janichium, qui omnino urgent
quavis modo consolidationem
instituentiam esse, cum emundum
hoc natura non sit congruum
aut familiare, aut consuetum
aut debitum. Sed fusius illis
respondet Medicus Westphaliae Ima-
rius Henricus Starke et supra
recitati

lat
in
xi

t,

u

t

nam

u

u

p

ma

na

X
se
ne
Ap
pre
en
m
ho
tr
re
un
m
ge
ad
ali

XIII. Maji Vena mediana sinistra brachij
 secunda fuit, praemisero prius purgante potio-
 ne ex Manna Zij Crist. Tartar. Zij et
 Ar. cinam. cum vini Zijij. Uter huius
 purgantis duodecies atum deposuit. Sanguis
 emissus ater erat sine fibris, refertus
 multis humoribus excrementis. Toto
 hoc mense facio mediocriter habuit
 tris et melancholicis ob Hepatis valitudi-
 nem aduersam. Lien fuit oppilatus et
 urina cruda sine sedimentis. XXIX. Maji
 melior fuit, sed XXXI. iterum peior,
 quod praecedente die XXX Maji crapula
 adscripserim. Uter mane Crist. Zij et
 aliquoties pilulis angelicis.

In die 16. Junii 1622
 In die 17. Junii 1622
 In die 18. Junii 1622
 In die 19. Junii 1622
 In die 20. Junii 1622
 In die 21. Junii 1622
 In die 22. Junii 1622
 In die 23. Junii 1622
 In die 24. Junii 1622
 In die 25. Junii 1622
 In die 26. Junii 1622
 In die 27. Junii 1622
 In die 28. Junii 1622
 In die 29. Junii 1622
 In die 30. Junii 1622

